

50 ideeën voor nieuwe bossen

50 ideeën voor nieuwe bossen

voorwoord

Nieuwe bossen gezocht

Meer natuur. Meer prachtige plekken om te recreëren, te sporten te spelen, te ontdekken, te leren. Meer mogelijkheden voor de productie van hernieuwbare grondstoffen. Meer CO₂-vastlegging, meer zuivere lucht. Met nieuwe bossen kunnen vele maatschappelijke wensen tegelijkertijd en op dezelfde locatie worden vervuld.

Mensen willen meer bos, overheden willen meer bos, en toch blijft de realisatie achter bij de ambities. Alle hobbels, bedreigingen en belemmeringen zijn bekend. Maar waar liggen de kansen, de mogelijkheden en vooral de omkeringen in denken en handelen die nieuwe bossen wél mogelijk maken? Wat zou er gebeuren als we bossen niet langer als doel zouden bekijken, maar als middel en oplossing voor het oplossen van allerlei maatschappelijke opgaven?

InnovatieNetwerk organiseerde een ‘Battle of Concepts’, een digitale prijsvraag. De opdracht: bedenk een innovatief concept waarmee we nieuwe bossen kunnen realiseren en beheren! En dat hebben we geweten. Het onderwerp leeft! Uit allerlei richtingen droegen studenten en young professionals creatieve ideeën aan. Een deskundige jury heeft de inzendingen beoordeeld op zaken als innovativiteit, het betrekken van onverwachte partners, financiële haalbaarheid, toepasbaarheid in de praktijk en bovenal op de vraag: gaat dit idee leiden tot meer nieuwe bossen in Nederland?

Wij waren blij verrast door de originaliteit van de inzendingen. Hopelijk u ook. Blader er eens doorheen. Laat de frisse ideeën op u inwerken. Combineer.

Geïnspireerd? Laat ons weten wat u er mee gaat doen!

Ger Vos, Directeur InnovatieNetwerk

01

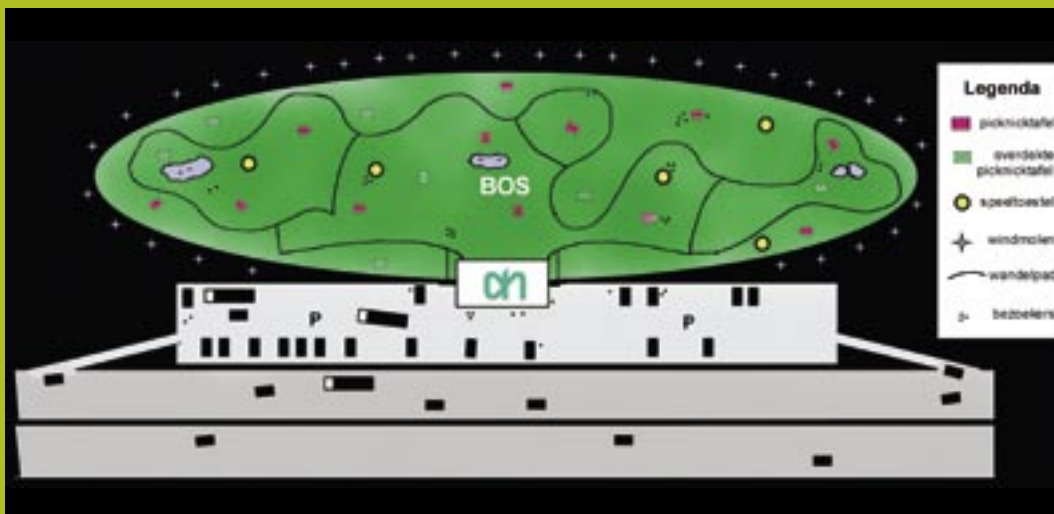
Het AH-BOS

Marie-Anne van Stam | Universiteit van Amsterdam

marieannevanstam@hotmail.com

Langs de snelweg komen kleine ecologische Albert Heijn-filialen waar voornamelijk biologische producten worden verkocht. Achter het winkelfiliaal bevindt zich het AH-BOS, waar een groot aantal picknicktafels en speeltoestellen staan. Iedereen kan gebruik maken van het AH-BOS: gezinnen, sporters, zakenreizigers. Voor Albert Heijn is het aantrekkelijk omdat ze er behalve financiële winst ook een milieubewust imago mee krijgen. Het bos wordt gecombineerd met een boompjes-actie in de filialen van Albert Heijn. Daar kunnen kinderen boompjes sparen maar kunnen de klanten ook ‘bomen adopteren’. Het adopteren van een boom kost vijftien euro en daarvoor krijgen ze een kortingspas voor het AH-BOS-filiaal en natuurlijk een eigen boom in het bos. Hiermee steunen de ‘adoptieouders’ het milieu maar ook hun eigen portemonnee.

Het AH-BOS is een combinatie van een Franse ‘aire’ (parkeergebied), een AH-to-go supermarkt en een oer-Hollands bos. Niet alleen voor kinderen is dit een leuke plek, maar ook sporters of wandelaars kunnen genieten van het bos, en daarbij eventueel iets lekkers eten uit de AH-BOS-winkel. Om nog meer ‘AH-BOS-gangers’ te kunnen bereiken zal het bos via een viaduct of loopbrug voor snelwegrijders in de tegenovergestelde richting bereikbaar zijn. Dit concept kan natuurlijk ook worden uitgevoerd in samenwerking met een ander supermarkt-concern (of zelfs een volledig nieuwe onderneming) dan Albert Heijn. Toch heb ik bewust contact opgenomen met de Albert Heijn omdat zij op 31 oktober in Trouw stonden met een roep om duurzame wetgeving.



02



Dubbelgroene windenergie

Sander Kruitwagen | Technische Universiteit Eindhoven

sander.kruitwagen@gmail.com

Het concept spreekt bijna voor zich, bij het aanleggen van bos bouw je meteen windmolens in hetzelfde gebied. Een bos met windmolens kost geen geld, het levert op. Bijkomend voordeel: de overlast van windmolens is beperkt in de onbewoonde bossen. De rotoren van de molens bevinden zich boven de bomen, dus ook een wandelaar hoeft weinig hinder te ondervinden. De windmolens kunnen bovendien als iets moois worden ervaren. Het zijn imposante bouwwerken die duurzame energie opleveren voor een schone wereld. Een wereld waarin bossen floreren en de natuur gerespecteerd wordt. De windmolens in het bos dragen bij aan de gezondheid van datzelfde bos.

De eerste vraag is natuurlijk: kan dat? Bomen in Nederland worden maximaal vijftig meter hoog, maar blijven vaak veel lager. Dat hoeft geen probleem op te leveren voor windmolens. Moderne molens hebben een ashoogte van zeventig tot negentig meter. Bovendien zullen de molens in de toekomst alleen maar hoger worden. Onderzocht moet worden of het onderhoud van de molens een probleem wordt. In dat geval dient er bij de aanleg van het bos rekening gehouden te worden met toegangswegen tot de molens. Ook moet worden uitgezocht wat de gevolgen van de windmolens zijn voor flora en fauna. Maar als die onderzoeken positief uitpakken is er alle reden om een windbos aan te leggen. Een hectare bos kan zo tienduizenden euro's per jaar opbrengen en het biedt kansen om doelstellingen voor groene energie te realiseren zonder omwonenden te storen.



© Markku Viikainen Fotolia.com

Levensmonumenten

Erik Kruijer

Rijksuniversiteit Groningen

In Nederland dreigt er een tekort aan plekken om begraven te worden, en de kosten voor een graf zijn al snel meer dan drieduizend euro. Veel mensen kiezen daarom voor een crematie, waarbij de as steeds vaker ergens wordt uitgestrooid. Mijn concept speelt op deze trend in, en biedt mensen de mogelijkheid om tijdens hun leven voor een concreet stuk bos te sparen waarop na overlijden hun as uitgestrooid wordt. Dit geeft nabestaanden een vaste gedenkplek. De bosgrond, in een nieuw of een bestaand bos, wordt daadwerkelijk eigendom van de spaarder. Twintig jaar na overlijden vervalt het echter automatisch aan een non-profitorganisatie als Natuurmonumenten.

Het voordeel van dit idee is dat je tijdens je leven een stuk bos kunt uitkiezen waar je wilt worden uitgestrooid. Ook kan er op de uitstrooiplek een eenvoudige gedenksteen komen, niet groter dan een wegwijspaaltje. Zonder tekst, maar met 'marker'. Wanneer iemand de camera van zijn mobiel-tje op de marker richt, dan wordt automatisch een verbinding met een zelf in te vullen gedenk-website gemaakt. Met behulp van augmented reality kun je zelfs een virtueel kunstwerk plaatsen dat alleen zichtbaar wordt via het beeldscherm van een mobiele telefoon. Het initiatief voor nieuw bos zou ik volledig bij Natuurmonumenten laten, omdat het al jaren ervaring heeft met het realiseren en beheren van bossen. Het spaarplan geeft Natuurmonumenten een langdurige vaste inkomstenstroom, wat kan helpen bij het krijgen van leningen voor de realisatie van nieuwe bossen. Kunstenaars kunnen op een speciale website (levensmonumenten.nl) ontwerpen voor een virtueel monument aanbieden. Hopelijk inspireert deze dienst bosbezitters ook tot andere (commerciële) mogelijkheden van augmented reality, zoals educatie, een virtueel sprookjesbos, tegen betaling virtueel de naam van je geliefde in een boom krassen of gamen in het bos.



04



THE BIG BOSS

'The Big Boss'

Yvette van Remundt | Hogeschool Rotterdam

yvettevanremundt@hotmail.com

Het tv-programma 'The Big Boss' speelt zich af in het bos en is een mix van een reality-programma, survivaalkamp en een expeditie. Net als bij Idols en Expeditie Robinson ben je dus op zoek naar de 'beste' ergens in. Bij The Big Boss is dat degene die het best kan overleven in het bos. Uiteraard gaat deze overlevingsslag gepaard met gevaarlijke en spannende situaties, relaties tussen mensen en alle bijkomende spanningen en emoties die ontstaan wanneer iemand voor een bepaalde periode geheel afgezonderd, zonder voedsel en onderdak, in een bos moet overleven. De winnaar van het programma is dan The Big Boss.

Naast het showelement moet het programma ook een betekenis krijgen. De insteek van het programma - nieuwe aanleg van bossen en het behoud van bestaande bossen - moet ruimschoots in het programma aan bod komen. Zo kan er bijvoorbeeld gedurende de duur van het programma aan de kijkers worden gevraagd om geld te storten om aan het eind van het programma een zo groot mogelijk bos aan te kunnen leggen. Zo wordt de betrokkenheid van de kijker bij de problematiek vergroot en het is een middel om in een relatief korte tijd veel sponsorgeld in te zamelen. Voor het programma zou een grote commerciële zender gevonden moeten worden, bijvoorbeeld de RTL-groep. RTL houdt zich al bezig met energiebesparing en het milieu, bijvoorbeeld via hun campagne 'een tikkie terug' waarin Nederlanders worden opgeroepen meer op hun energieverbruik te letten. Een andere betrokken partij kan Toyota zijn. Het publiek kan bijvoorbeeld bellen of sms'en om een Toyota Prius te winnen.

05

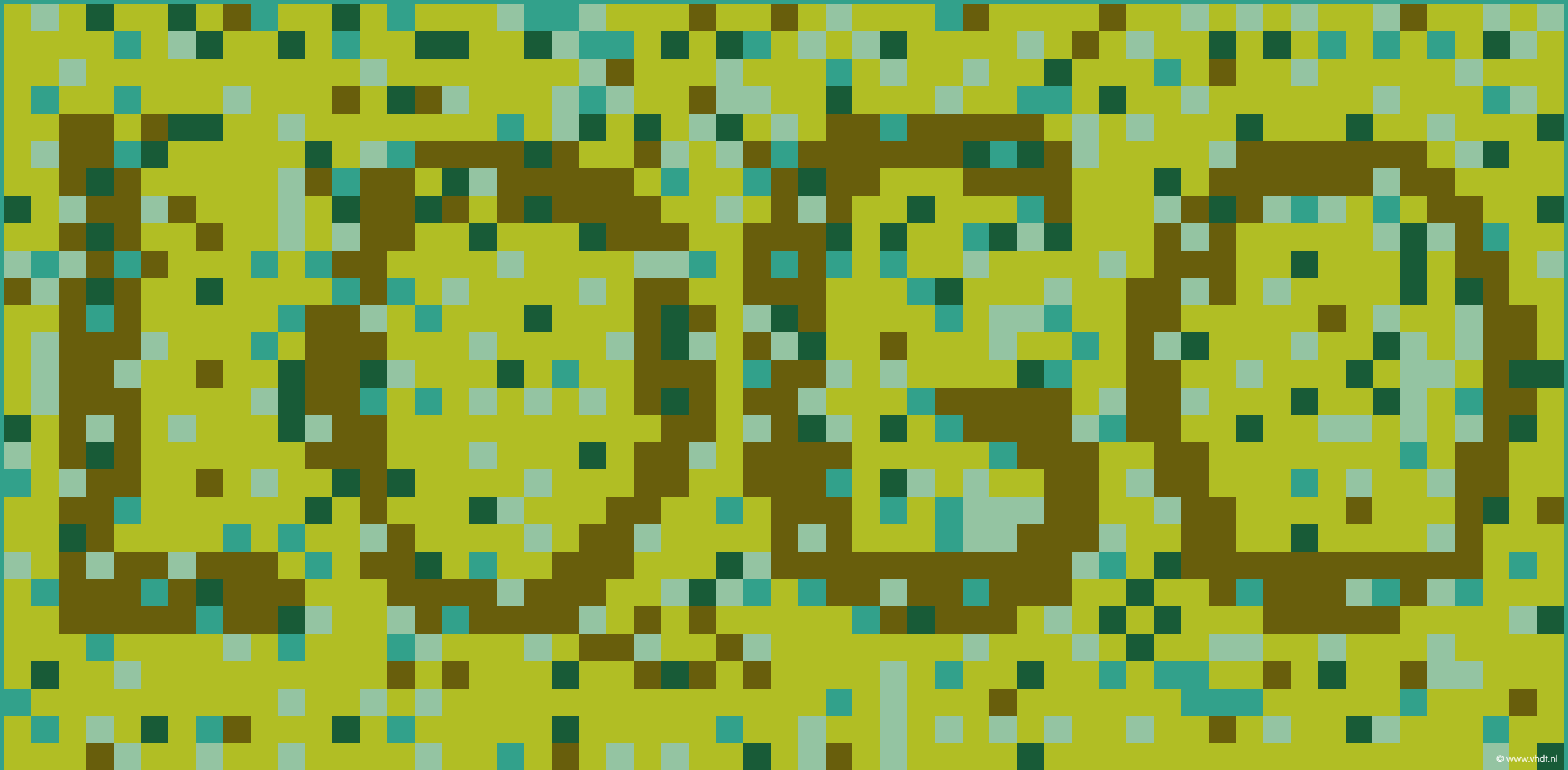
Pixelbomen

Hillefien Strijland | Universiteit Utrecht | hillefien@hotmail.com

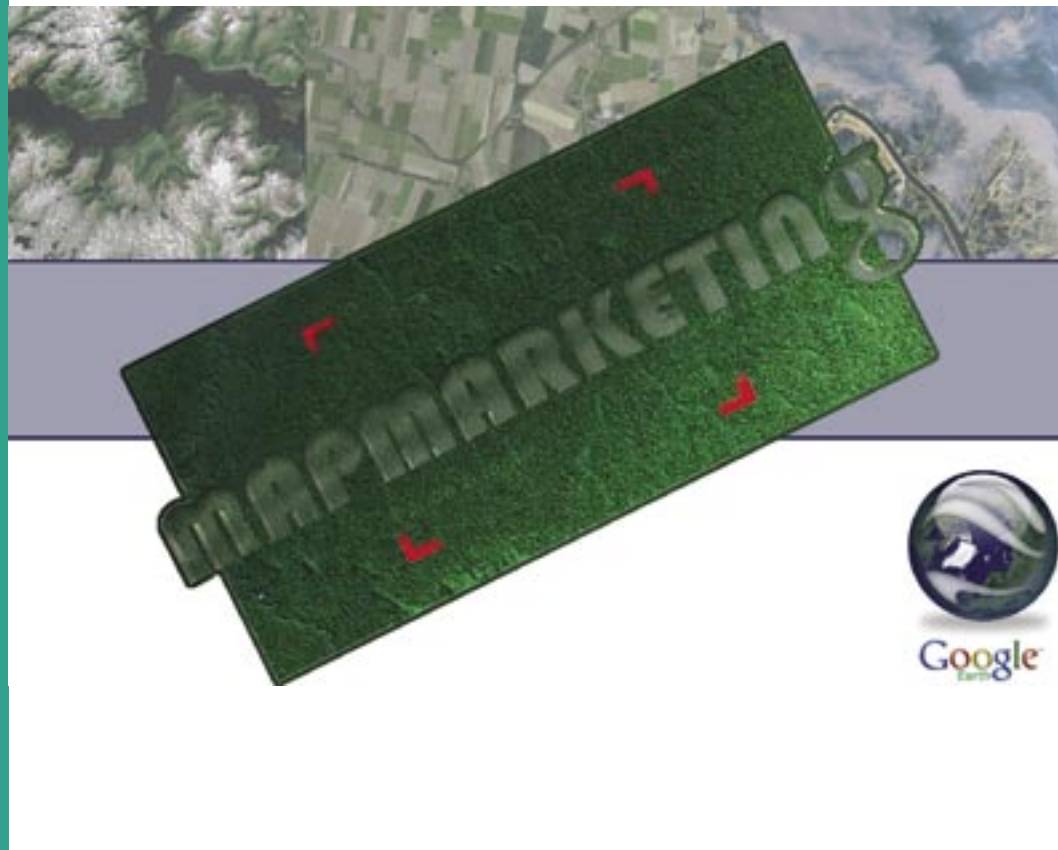
Berend Bart Strijland | Universiteit Utrecht | berendbart@gmail.com

Maak van het bosoppervlak een groot schilderdoek. Van boven gezien verandert bos dan in een lege foto met nog in te kleuren pixels. Met bomen kun je dan tekenen op het aardoppervlak, om willekeurig welke boodschap over te brengen. Boodschappen achterlaten op het aardoppervlak is van alle tijden. Maar waar je vroeger alleen in een fotoboek of vanuit het vliegtuig de weilanden van Nederland kon zien vanuit de lucht, gaat dit door Google Earth al vanaf je mobiele telefoon. Voordeel van deze manier van communiceren is dat het gebruik van het oppervlak waar de boodschap is aangebracht niet verandert. De patronen kunnen onder meer ontstaan door het gebruik van verschillende bomen. Iedere boom heeft een eigen, per seizoen verschillende specifieke kleur. Naaldbomen blijven bijvoorbeeld altijd groen, waardoor een afbeelding ook alleen zichtbaar kan zijn in de winter als de bomen eromheen kaal zijn. Dat kan bijvoorbeeld interessant zijn voor een reclameboodschap van rookworstenfabrikant Unox. Verder kun je werken met open plekken of bloemenvelden.

Met dit concept krijgen partijen die op zoek zijn naar mogelijkheden om groener en duurzamer te worden en al investeren in reclame en pr, een ludieke mogelijkheid om zichzelf groener te maken door de aanleg van bos te verwezenlijken. Green marketing op alle vlakken. De aanleg hoeft niet duurder te zijn dan standaardbos. Bosaanleg rond Schiphol, wat ook goed is voor CO₂-opslag en geluid beter absorbeert dan weiland, wordt hiermee extra aantrekkelijk. Met dit concept creëer je een uniek en ludiek Nederlands Hollywood-sign dat een boost geeft aan zowel de bosaanleg rond Schiphol als het imago van Nederland als vooruitstrevend, groen en duurzaam land, zonder de economie te belemmeren.



06



Mapmarketing

Jimmy Stremme | Erasmus Universiteit Rotterdam | jimmystremme@hotmail.com
Matthew Stremme | Erasmus Universiteit Rotterdam | matthewstrem@hotmail.com

Wie nieuwe bossen wil aanleggen moet kijken naar betaald voetbalorganisaties. Zij weten als geen ander sponsors te vinden. De bedrijven maken daarmee een dure hobby ineens tot een winstgevende activiteit. Sponsors betalen voetbalclubs onder andere om de naam van hun bedrijf terug te zien op het shirt van de voetballers. Daardoor krijgt zo'n bedrijf nationale en soms zelfs internationale bekendheid. Op een bos kun je geen logo plakken, maar je kunt er wel voor zorgen dat de bedrijfsnaam wereldwijd zichtbaar is via Google Earth. Plant het bos in de vorm van een bedrijfslogo. Iedereen die op zoek is naar een locatie in de buurt van het bos ziet zo de naam van het bedrijf, ziedaar 'mapmarketing'.

Het eerste bedrijf dat aan mapmarketing gaat doen zal overspoeld worden door publiciteit, maar ook voor bedrijven die later komen is mapmarketing een mooie manier om bekendheid te krijgen. Het is een blijvend uithangbord dat het bedrijf profileert als een groene, duurzame onderneming. De kosten voor die positieve reclame vallen in het niet bij de bedragen die bedrijven stoppen in voetbalclubs. De kosten voor één hectare bos zijn minder dan de helft van de kosten van sponsoring van een club uit de top-3 van de Jupiler League, om nog maar niet te spreken van grote Nederlandse of internationale clubs. De sponsor van Real Madrid betaalt de club bijvoorbeeld jaarlijks 20 miljoen euro, een veelvoud van wat mapmarketing kost. Bedrijven kunnen zich dus voor een schijntje heel positief profileren met mapmarketing. Hét wapen dat Nederland groener zal maken.



Het LogoBos

Thijs-Jan Gerbrands

Haagse Hogeschool/TH Rijswijk

In samenwerking met de bosbeheerorganisaties van de overheid kan een bedrijf investeren in een stuk grond waar een nieuw bos kan komen. Om de investering aantrekkelijk te maken voor het bedrijf mag het er een eigen stempel op drukken, letterlijk. Het bos kan met verschillende technieken in het gewenste logo worden ingericht zodat het vanuit de lucht en vanuit de ruimte zichtbaar is. De sponsor krijgt over een af te spreken periode, bijvoorbeeld 30 jaar, rechten het bos te exploiteren. Over de afgesproken periode mag het bedrijf het bos een eigen naam geven, de restaurantjes exploiteren, materialen verhuren en het bos gebruiken voor evenementen als hardloop- en mountainbikewedstrijden. Tijdens die periode is het bedrijf verplicht het onderhoud van het bos te financieren volgens vastgestelde richtlijnen. Na de overeengekomen periode neemt de overheid het bos over tegen de gedaalde grondprijs en verzorgt het verdere beheer.

Om het LogoBos vanuit de lucht herkenbaar te maken, zijn verschillende technieken mogelijk. De gebruikte techniek zal afhankelijk zijn van de omgeving en van de beschikbare financiële middelen. De meest eenvoudige, en ook goedkoopste, techniek is het aanleggen van het logo door andere begroeiing te gebruiken dan voor de rest van het bos. Een dennenbos met daarin het logo geplant in loofbomen geeft een goed effect. Een andere eenvoudige mogelijkheid is het aanleggen van water, zandgrond, gras en wegen/paden in de vorm van het logo. Een duurdere variant is het ophogen van het bos op de juiste plaatsen zodat een logo in reliëf ontstaat.



Food Forest

Bartjan de Bruijn | Universiteit Twente

bartjandebruijn@gmail.com

Food Forest is een uitwerking van de relatief nieuwe landbouwfilosofie permacultuur. Het is een zeer efficiënt voedselproducerend bos, waarmee de maatschappij enkele uitdagingen van de toekomst kan realiseren, waaronder CO₂-reductie en olieonafhankelijkheid. Permacultuur gaat uit van met de natuur mee in plaats van tegen haar inwerken. Een inspirerend voorbeeld is Greening the Desert waarin zoute woestijn vruchtbare grond wordt.

De ruggengraat van een Food Forest is de enorme biodiversiteit. Een Food Forest heeft zeven lagen begroeiing: hoge bomen (abrikozen), lage bomen (appel), klimplanten (druiven), struiken (frambozen), een kruidlaag (basilicum), bodemkruipers (aardbeien) en knolgewassen (uien). Elke functie in het systeem wordt door meerdere elementen verzorgd, en elk element in het systeem heeft meerdere functies (zoals afschermen van wind en leveren van voedsel). Afval van de een is voedingsstof voor de ander. Ook zijn er altijd natuurlijke vijanden aanwezig. Om de nog aanwezige obstakels te overwinnen moet je enkele Food Forests aanleggen, waarmee je het idee verder kunt uitdragen. De overheid investeert in de bossen omdat ze is geïnteresseerd in CO₂-reductie, de positie van Nederlandse boeren en een mogelijke rol van Nederland als gidsland op permacultuurgebied. Provincies willen graag landschappen verbeteren, en gemeentes zien in nabijgelegen bos mogelijkheden voor sociale projecten en educatie. Boeren zullen zelf willen investeren als ze de potentie van de techniek zien. Grote commerciële partijen zien mogelijkheden om de nieuwe generatie ecofoods uit te venten en spelen in op de behoefte van de consument om de wereld te verbeteren. Daarnaast past Food Forestry bij maatschappelijk verantwoord ondernemen. InnovatieNetwerk initieert samenwerking tussen deze partijen.



Het Central Forestpark

Anne Jans

ahdjans@live.nl

Zal ik even naar het stadspark gaan om te ‘chillen’ of even uit de stad rijden naar het ‘National Central Forestpark’. Dit is een winstgevend bos dat veel publiek trekt en de kosten kan dragen voor aankoop, onderhoud en verbetering van de bossen in heel Nederland. Je hebt een middag vrij van je werk en dat komt goed uit. Het is lekker weer en dat is een goede reden om eens even lekker naar het stadspark gaan. Of toch niet? Waar je ook staat in het park, uiteindelijk zie je toch weer een huis of gebouw. Dus wil je er echt even tussenuit, kom dan naar het National Central Forestpark! Je pakt je OV-chipkaart en neemt de bus of de trein die je vanuit de stad naar het Forestpark brengt, midden in de Randstad.

De OV-chipkaart geeft straks elke Nederlander de mogelijkheid om zich te bewegen in de openbare ruimte, dus ook om gebruik te maken van het leukste openbare bos in Nederland. Om toegang te krijgen tot het park moet je langs een OV-chipkaartpoort. Je haalt je pasje langs de lezer en je bent binnen in een Forestpark met heel veel mogelijkheden om te recreëren: een treehouse hotel, een klauterpark, een mountainbike parcours, routes voor nordic walking, een veld om te voetballen en te honkballen, een roeimeer, fonteinen, een relaxmatras, een drive-in bioscoop en nog veel meer. Het National Central Forest Park wordt zo een verlengde van de bestaande stadsparken en een verbreding van de huidige natuurbeleving, zonder dat in heel Nederland de bestaande bossen veranderen of kleiner worden.



Boscredits

Gösta van Dam | Hogeschool Utrecht

gostavandam1@hotmail.com

De bossen zijn van iedereen, voor iedereen en moeten daarom ook door iedereen onderhouden worden. Onze hedendaagse digitale samenleving biedt daarvoor nieuwe mogelijkheden. Mensen zijn graag bereid te betalen voor CO₂-neutrale mogelijkheden als dat niet teveel kost. De oplossing? Boscredits. Hoe dat werkt? Maak van een willekeurig bestaand stuk bos in Nederland een digitale kaart. Die kaart deel je op in kleine stukjes bos. Deze stukjes kun je ‘adopteren’ in ruil voor boscredits. Je kunt boscredits krijgen via acties bij abonnementen, aanbiedingen in de supermarkt, acties bij de bioscoop, inloggen bij sociale media als Hyves, enzovoorts. Als je genoeg credits hebt kun je een digitaal stukje bos naar keuze adopteren en een naam geven. Hoe meer credits, hoe meer bos. Je kunt alleen sparen, maar ook samen met bijvoorbeeld familie, de bridgeclub of het voetbalteam.

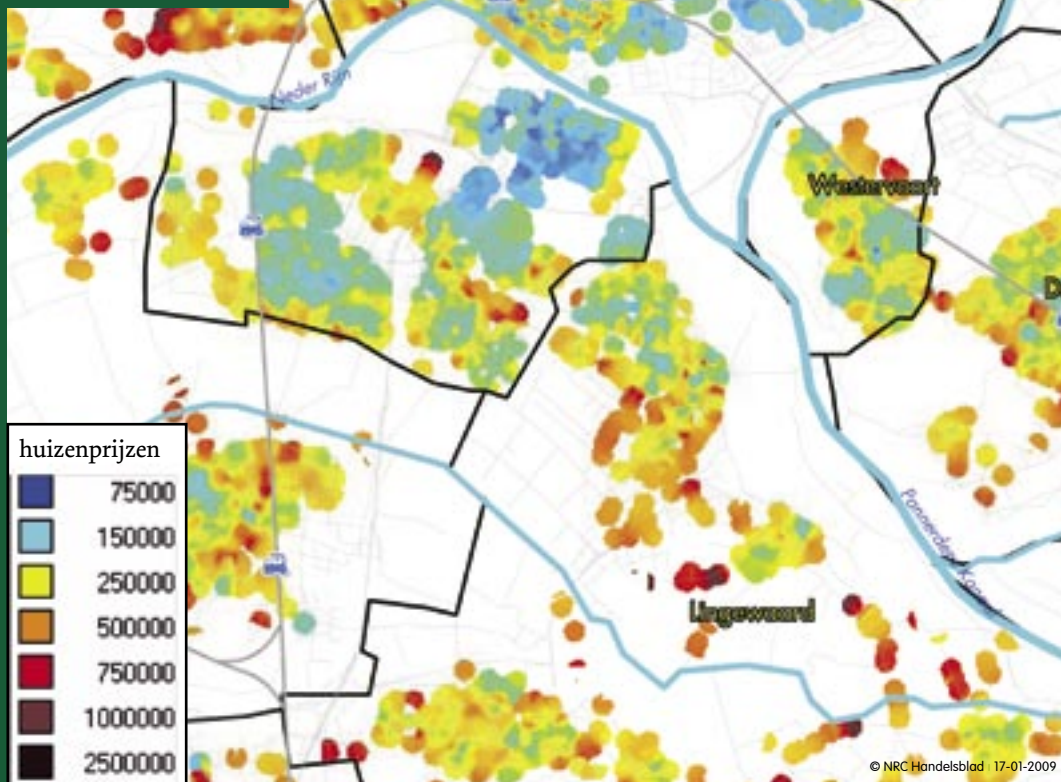
Het bosonderhoud kost natuurlijk wel wat. Daarom zijn credits maar een bepaalde tijd houdbaar. Je moet credits blijven verzamelen wil je je bos behouden. Door het gebruik van boscredits kun je jezelf of je club CO₂-neutraler maken. Als bonus kun je een certificaat uitprinten waaruit blijkt hoe CO₂-neutraal je nu precies bent. En wat is er nou leuker dan anderen te imponeren met hoe groen jij bezig bent? Bedrijven die de credits inkopen, werken zo mee aan het behoud van de Nederlandse bossen en worden in ruil daarvoor zelf geholpen aan nieuwe abonnees, klanten en positieve naamsbekendheid. Social media portals zoals Hyves kunnen het geld dat ze besteden aan het uitdelen van credits aan actieve leden terugverdienen door de grote hoeveelheid reclame die hun activiteiten op de site genereert. Kortom een win-winsituatie voor de consument, de bedrijven en bovenal de Nederlandse natuur.



© Alexey Teterin | Fotolia.com



Voetbal Club “De Bal”
324 Boscredits



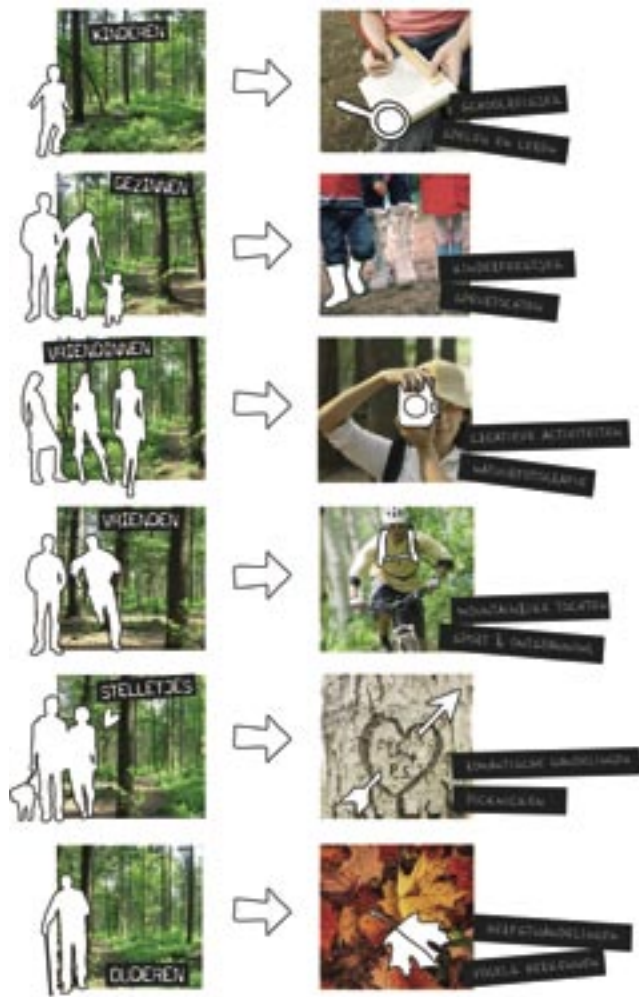
Sustainable Community Development

Tom Bokkers

Technische Universiteit Delft

Mensen wonen graag in bossen. Ontwikkel daarom bossen op strategische locaties, koop meer grond aan dan strikt noodzakelijk en verdien de investering terug door een deel van het bos als bouw kavels te verkopen aan particulieren, bedrijven en andere instellingen die willen wonen of werken in het bos. Zo kan nooit een puur bos gerealiseerd worden, maar afhankelijk van locatie en omgeving moet 75 tot 90 procent bos in een gebied mogelijk zijn. Staatsbosbeheer kan vervolgens contractueel spelregels opstellen voor de toekomstige gebruikers over bouwmaterialen, duurzaamheidseisen, onderhoud aan het bos, educatie en dergelijke, waardoor een wisselwerking tussen het bos en de nieuwe gemeenschap kan ontstaan.

De ontwikkeling van het Vondelpark in de negentiende eeuw toont dat de ontwikkeling van een park gefinancierd kan worden door de waardevermeerdering van aanliggende kavels. Toen nam een groep vermogende Amsterdammers het initiatief. De kavels rond het park die voor een bescheiden prijs waren gekocht konden na de aanleg van het park met veel winst worden verkocht. Meer dan de helft van de kosten van de aanleg van het park werden terugverdiend door een veiling van bouwgrond rond het park. Als een organisatie als Staatsbosbeheer daar een voorbeeld aan neemt en groene gebiedsontwikkeling gaat combineren met rode, zijn grote successen te boeken. Gebruik marketing voor potentiële kavelkopers, wonen in het bos als een 'sustainable lifestyle'. Het zou kunnen uitgroeien tot het eerste volledig duurzame woonmilieu in Nederland, waar hout voor constructie, parketvloeren, deuren, kasten, kozijnen uit het bos geleverd worden. Wij stellen ons een nieuw op te richten tak van Staatsbosbeheer voor: Staatsbosbeheer Sustainable Community Development.



Bosbeleving te koop

Sanne Kistemaker | Technische Universiteit Delft

more@muzus.nl

Je beste vriend gaat trouwen, je krijgt je eerste kindje, je ouders zijn dertig jaar samen, je bent met je bedrijf op zoek naar een bijzonder kerstcadeau voor je medewerkers. Er zijn allerlei momenten in het leven waarop je iets speciaals wilt doen om dit moment te markeren en waarbij het fijn is om een waardevolle en bewuste investering te doen. Bosbeleving biedt deze mogelijkheid door het kopen van een boom en zo het samen creëren van een bos. Voor vijftig euro word je de trotse bezitter van een boom en een stukje bos van ongeveer tien vierkante meter. Deze boom is een levende herinnering aan het bijzondere moment. Dit vraagt vanzelfsprekend om een langdurig betrokkenheid van de investeerder. Naast de eerste aankoop doet de eigenaar jaarlijks een bijdrage van 20 euro om het bos te onderhouden. Investeerders krijgen in ruil activiteiten aangeboden in het eigen bos.

Wanneer je een boom koopt, kun je via de website eenvoudig een persoonlijk boekje aanmaken. Hierin kun je een persoonlijk boodschap kwijt over de aanleiding van de aankoop of gift voor de mensen die meedoen, of foto's plaatsen over een gebeurtenis. Het stukje bos wordt gemarkeerd, zodat het ook daadwerkelijk bezocht kan worden. In ruil voor de investering in het bos krijg je jaarlijks een update van jouw bos. Daarnaast heb je recht op een activiteit naar keuze. Via de website selecteer je het bos dat je wilt bezoeken en één van de activiteiten die daar plaatsvinden. Afhankelijk van wat je wilt ondernemen en wie er mee gaan, krijg je een persoonlijk boekje toegestuurd met tips, routes, speurtochten, bijzondere locaties, zoekplaatjes, etcetera.



Kom van dat bos af!

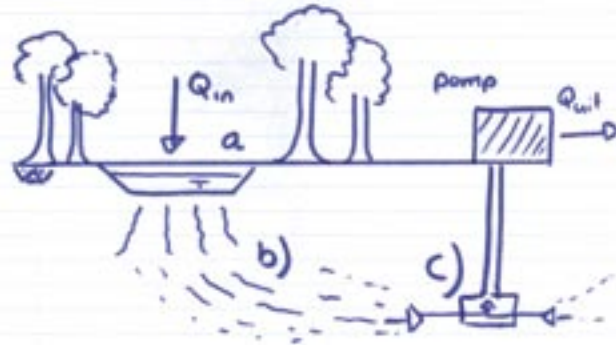
Sanne de Vleeschhouwer

Erasmus Universiteit Rotterdam

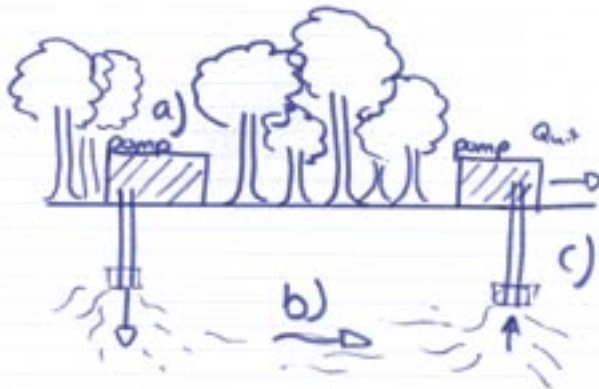
Als stedeling ligt het bos voor mij niet om de hoek. Omdat ik geen gebruik kan maken van een auto, kom ik er vrijwel nooit. Ter vervanging bezoek ik regelmatig parken, maar parken geven niet dezelfde ervaring. Een bos is gesloten, ruikt, er groeien andere soorten planten en bomen en er leven andere dieren. De ecologie in de stad is wezenlijk anders dan die in bossen te vinden is. In Rotterdam wordt al een dakpark van acht hectare gerealiseerd. Naast groene dakparken zouden er ook daken met een echt bos gerealiseerd kunnen worden op kantoor- en winkelgebieden in de Randstad. Groene daken reguleren de temperatuur, nemen overmatig regenwater op en geven dit langzaam af waardoor riolen minder snel overstromen, en ze verhogen de leefbaarheid in de stad.

Recreatie in de natuur blijkt een belangrijke factor te zijn om bewoners aan te trekken en te behouden voor gemeenten. Dankzij beboste daken is het mogelijk om een bezoek aan kantoor of winkelgelegenheden te combineren met een wandeling of fietstocht door een bos. De gemeente waarin het dak gerealiseerd wordt heeft er dan ook belang bij om de aanleg te stimuleren. Het bosdak vergroot de mogelijkheden voor recreatie in de stad. Het is bovendien een showcase voor duurzame stedelijke ontwikkeling. Ook de investeerders in een bebost dak kunnen profiteren van enorme (zowel nationale, als internationale) media-aandacht. Waar groene daken al eerder gerealiseerd zijn, zijn beboste daken een echte innovatie. Ook op lange termijn blijft het dak zorgen voor extra aandacht voor het gebouw. Het beboste dak zal zorgen voor meer bezoek aan de winkels en kantoorpanden. Ook bedrijven die baat hebben bij een duurzame uitstraling zullen bereid zijn te investeren. Zo zijn energiebedrijven erg bezig met duurzaamheid. Een mooi bebost dak biedt prachtige, communicatieve mogelijkheden.

① Natuurlijke infiltratie



② Geforceerde infiltratie



Boswater

Kasper Stoeten | Technische Universiteit Delft

kasper@stoeten.eu

Om de aanleg van nieuwe bossen te financieren, moet er een manier gevonden worden om inkomsten te verwerven met behulp van het bos. Een bos is duur, dus het verhuren van fietsen is geen optie die zoden aan de dijk zet. Er moet een oplossing gevonden worden die structureel een aanzienlijke bijdrage levert aan de aanleg- en onderhoudskosten van het bos. Drinkwater is de oplossing. Wat als we het winnen van water kunnen combineren met het aanleggen van nieuwe bossen? Een 'waterwingebied' is een gebied waar waterwinning plaatsvindt ten behoeve van drinkwater door onttrekking van grondwater. In een waterwingebied gelden vaak regels die dienen om de kwaliteit van het grondwater te beschermen.

Om deze reden vindt het winnen van grondwater ten behoeve van de drinkwatervoorziening vaak plaats in natuurgebieden. Voorbeelden hiervan zijn de Veluwe en de duinen bij Den Haag. Het voordeel van een natuurgebied is dat er al zulke strenge eisen gelden dat het winnen van schoon water zondermeer mogelijk is. Daarom zijn er kansen om braakliggende grond om te vormen tot water-winbos, een bos dat met behulp van extra kanaaltjes en meertjes geschikt wordt gemaakt voor waterwinning en -zuivering. Op die manier kunnen we in Nederland ook in de toekomst aan de stijgende vraag naar schoon drinkwater voldoen zonder bestaande natuurgebieden aan te tasten. De uitvoering van het plan komt voor rekening van waterschappen en waterbedrijven. Omdat zij op zoek zijn naar nieuwe methoden om het winnen van water 'groener' te maken, liggen hier mogelijkheden. De overheid kan hier een actieve rol in spelen door het herontwikkelen van een stuk grond tot waterwinbos aan te moedigen door een subsidie of versoepelde wetgeving.

.....

1. *Journal of Management Studies*, 1996, 33, 1, 1-15.

De familie van de overleden persoon verzorgt de stamboom, niemand anders. Er bestaat enkel een adviseur die de beste plek voorstelt voor de stamboom. Het gebied in zijn geheel is vrij te bezoeken voor iedereen. Het idee is heel natuurlijk en de boom is een zeer sterk symbool voor het nieuwe leven van de betreffende persoon. Door een persoon te begraven wordt een nieuw leven gevoed met behulp van het lichaam van de overledene. De persoon leeft voort in de stamboom. Aangezien as van overledenen extra vruchtbaarheid geeft aan de bodem onder de boom, en uiteindelijk wordt opgenomen door de boom kan het gezien worden alsof de boom de overledene opneemt in zijn ontwikkeling. De overledene verdwijnt niet zomaar onder de grond, maar vormt elk jaar nieuwe scheuten en bloeit. Een stukje ziel dat verder leeft in de stamboom en opnieuw tot bloei komt.



Wonen in het bos

Judith van Loon | Erasmus Universiteit Rotterdam

judith@innovatiediensten.nl

Grond die beschikbaar is voor het aanplanten van bos is voornamelijk landbouwgrond. Ook grond in bezit van natuurorganisaties of Staatsbosbeheer komt in aanmerking voor bos. Je investeert in bos om economische redenen, of meer uit overtuiging. Het meeste zin heeft daarom een stimuleringsregeling voor agrariërs. Concreet krijgen stoppende agrariërs de aanbieding om hun grond, tegen een vergoeding, om te vormen tot bosgrond. De vergoeding wordt gevormd door het verstrekken van bouwvergunningen; per vijftien hectare een bouwkaai. Alleen bedrijven met dertig hectare of meer komen in aanmerking. De agrariër blijft eigenaar van het grootste deel van de grond, maar moet het gebied onderhouden en openstellen.

Deze bosgrond is vrijgesteld van de vermogensrendementsheffing. Daarnaast geldt er een vrijstelling van inkomstenbelasting bij de opbrengsten (hout, kerstgroen, mos, bessen) uit het bos of bij verkoop van het bos. Ook zijn er diverse subsidieregelingen voor het onderhoud van het bosperceel. Alleen grond die aaneengesloten ligt aan een natuurgebied of bosgebied komt in aanmerking. Dit om geen postzegels in het landschap te creëren. De bouw-locaties komen aan de buitenkant van de percelen. Een halve hectare per bouwperceel wordt privé-eigendom en is niet openbaar. Er moet een financiële voorziening gecreëerd worden ter grootte van de restwaarde van de grond minus de kosten voor inrichting van het terrein. Hier wordt het onderhoud van het terrein uit betaald. Voor de agrariër is het aantrekkelijk dit project op te starten om 'geld te maken' van zijn huidige bedrijf. Voor de nieuwe bewoners is investeren aantrekkelijk omdat ze komen te wonen op een unieke locatie. Bezoekers kunnen een fijne boswandeling maken in een natuurlijk bos. Eventueel kan er ook een speelbos gerealiseerd worden voor kinderen.



Het sponsorbos

Ruud Tjepkema | Hogeschool Rotterdam

Ruud_Tjepkema@hotmail.com

Met sponsorgeld van bedrijven en consumenten kun je nieuw bos aanleggen. Het sponsorbos speelt in op de behoefte van mensen om buiten te kunnen bewegen. Hierdoor wordt een meerwaarde gecreëerd ten opzichte van andere bossen. Het sponsorgeld komt van bedrijven met verschillende uitstraling en grootte, om een sterke mix te krijgen. Bedrijven zijn ook steeds meer geïnteresseerd in maatschappelijk verantwoord ondernemen, en dat kan ook op lokaal niveau. Consumenten dragen bij aan het bos door producten te kopen van een bepaald merk.

In de bossen worden meerdere loop-, fiets- en mountainbikepad aangelegd. Mensen doen graag sportieve dingen in een bos, maar dat wordt nauwelijks gestimuleerd. De paden krijgen verschillende moeilijkheidsgraden en worden apart van elkaar aangelegd om overlast van andere sporters te minimaliseren. Er komen bijvoorbeeld Asics-paden voor mensen die willen hardlopen, en een Sparta-pad voor fietsers. En een merk kan er clinics en wedstrijden organiseren. Totale naamgever van het pad zou bijvoorbeeld Albert Heijn kunnen worden. Van iedere 25 euro boodschappen investeert de supermarktketen dan vijftig cent in het bos. Bij gezonde producten van Albert Heijn zouden artikelen van de fiets- of schoenenproducenten kunnen worden verloot. Ook kun je consumenten bijvoorbeeld de mogelijkheid bieden hun eigen koopgedrag te compenseren. Burgers moeten op verschillende plaatsen en media de ontwikkelingen kunnen volgen. Op meters buiten de Albert Heijnwinkel wordt daarom bijgehouden hoeveel de plaatselijke bevolking bij elkaar heeft gespaard. Dat gebeurt ook bij plaatselijke fietsenzaken voor de fietspaden, en de sportzaken met Asics-schoenen. Het geld is namelijk niet snel bij elkaar verdiend. Mensen moeten zo het gevoel krijgen dat het hun bos is. Als dat gevoel is ontstaan, dan is het ook interessanter om het bos te sponsoren.

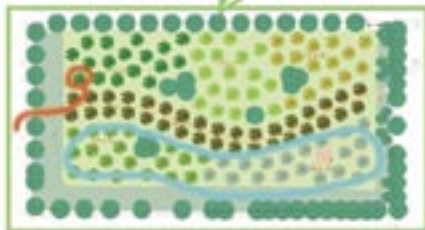
www.landplantinstand.nl

Het bos van Bos



Voer uw unieke Bos van Bos code in

XVVP7869



Door de unieke Bos van Bos code in te voeren, krijgt u de lokatie van uw boom in het bos te zien en een foto van uw boom

Het bos van Bos

Sjoerd Blum | Universiteit van Tilburg

sjoerd@berlin.com

Voor nieuw bos is grond nodig, geld voor de aanplant en een buffer voor onderhoud. Als de minister van Financiën giften voor het kopen van bomen fiscaal aftrekbaar maakt, dan investeert hij in CO₂-reductie en ontstaat er meer bos. In drie stappen kom je tot nieuw bos: land, plant, in stand. De provincies moeten op zoek naar plekken waar bos geplant kan worden. Ze moeten hierover praten met gemeenten, boeren en andere grondbezitters. Om burgers en bedrijven vast warm te maken voor investeringen in het bos, moeten deze stukken land in een nationale of regionale tv-actie in het zonnetje worden gezet.

Vervolgens is de politiek aan zet. Er komt een groene aftrekpost ('het groene doel') en een gelijke bijdrage vanuit de overheid. Beursgenoteerde bedrijven organiseren bomenaankoopacties, wat goed is voor hun sociaal jaarverslag. Elke geplante boom wordt aan een individu gekoppeld, om direct een binding met het bos tot stand te brengen. Het publiek doet mee aan de acties en gebruikt de aftrekpost. Ook een tv-actie is mogelijk om geld in te zamelen. In de prijs voor elke aangeplante boom zitten de onderhoudskosten voor de komende tien jaar. Dit bedrag wordt kosteloos beheerd door een vermogensbeheerder. Je zou met een pilot in een provincie kunnen beginnen.



Foster Forest Foundation en zusterbossen

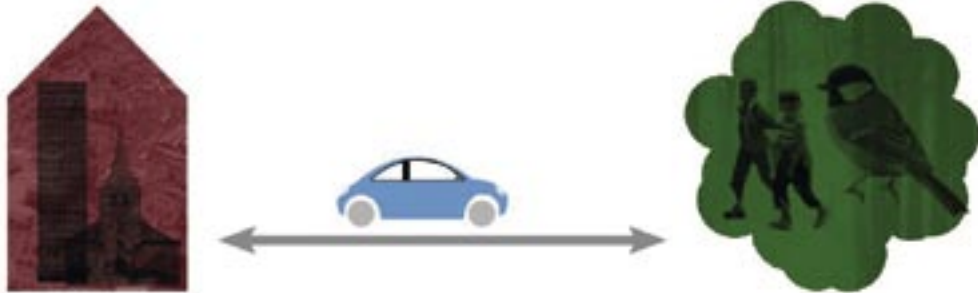
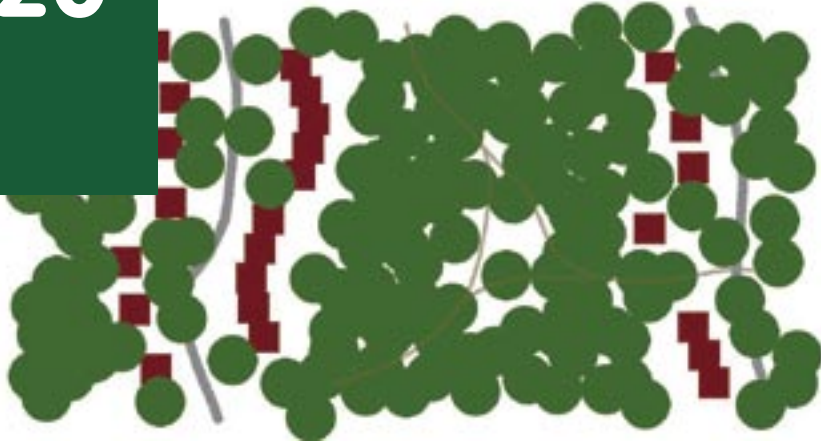
Andruin Mui

Erasmus Universiteit Rotterdam

Nieuwe bomen planten in Nederland moet een drastisch nieuwe betekenis krijgen, zodat burgers, bedrijven en de overheid graag willen investeren in nieuw bos. De Foster Forest Foundation geeft deze nieuwe betekenis aan bomen door elk Foster Forest in Nederland te koppelen aan een bebosingsproject in het buitenland, en dat Fostered Forest financieel te ondersteunen met een percentage van het budget voor nieuw Nederlands bos. Bestaande bossen kunnen zich ook aansluiten bij de Foster Forest Foundation, en hun bezoekers laten bijdragen aan nieuwe bomen in het zusterbos. Foster Forest initiatieven in Indonesië laten zien dat het zeer weinig kost om de lokale bevolking aan te sporen te stoppen met kappen en zelfs bomen te herplanten, te verzorgen en te beheren.

Elk Foster Forest in Nederland houdt nauw contact met het buitenlandse zusterbos, en laat dit ook de bezoekers weten: over hoe de bewoners het maken, de ontwikkeling van het dorp, het bos en de bewoners zelf. Een wandeling door een Foster Forest krijgt dan een veel diepere betekenis. De Foster Forest Foundation is een overheidsinstelling of werkt er nauw mee samen, omdat het een internationaal netwerk vraagt en er voor ingestaan moet worden dat bos ook echt wordt aangelegd. Gewone burgers kunnen met dit concept bijdragen aan het stoppen van het niet-duurzaam kappen van regenwoud en aan nieuwe bosaanplant. Bedrijven kunnen door te investeren in de Foster Forest Foundation drie vliegen in een klap slaan. Ze doneren aan een goed doel, krijgen groene publiciteit en investeren in een duurzame toekomst van hun bedrijf. Als bedrijven erin investeren en er dus nieuwe bomen worden geplant in Nederland en nog veel meer in het buitenland, dan verwerven ze op een veel goedkopere manier emissierechten, wat het concept voor hen ook economisch gezien interessant maakt.

11-20



Boswijken

Bob Luijks | Hogeschool Larenstein
bobluijks@yahoo.com

Wie droomt er nou niet van wonen in een rustige, landelijke omgeving? Maar meestal blijft het bij een wens. Veel mensen verlangen naar buiten, maar tegelijkertijd wonen we met z'n allen in een hokje met een hoge schutting eromheen en een plak asfalt voor de deur. Met de juiste instelling en een gedurfd, vernieuwend stedenbouwkundig plan kun je een bosrijke woonomgeving creëren voor een grote groep mensen. Een betaalbare woonomgeving waarin het bos domineert.

Een bos is grenzeloos, van iedereen. Daarom krijgen de boswoningen geen eigen kavel. Het bos is hun gezamenlijke achtertuin. Er is hooguit rond de woning een kleine zone voor eigen ideeën, maar fysieke begrenzingen zijn niet toegestaan. Ook mensen die niet in de wijk wonen kunnen het bos in. De boswijk is gevormd naar de natuur. Geen strakke rijen woningen en bomen, maar slingerende vormen en wisselende zichten. Woningen zijn dan weer wel zichtbaar vanaf de openbare weg, dan weer verscholen achter het groen. Een woonbos leent zich ook goed voor avontuurlijke woonvormen, zoals boomkroonwoningen en holwoningen. Door een afwijkende blik op het bos ontstaat een unieke ervaring. We hoeven voor de ontwikkeling van het woonbos geen bestaande bossen op te offeren. We kunnen voor een nieuw woonmilieu nieuwe bossen aanleggen. Bij voorkeur gebeurt dit door andere partijen dan projectontwikkelaars, bijvoorbeeld natuurorganisaties. Gek? We graven ook plassen voor een bijzonder woonmilieu. Ik zou graag in een door Natuurmonumenten ontwikkelde wijk willen wonen.



De verzekeraar zorgt ervoor

Birgit Couwenberg | Radboud Universiteit Nijmegen

birgitcouwenberg@gmail.com

Mensen willen ontspannen in het bos en frisse lucht ademen. Bij stress en burnout biedt het bos een rustige omgeving voor ontspanning. Hardlopen gaat nergens prettiger dan tussen de bomen. Alle reden dus om bij de financiering van nieuwe bossen te denken aan het thema 'gezondheid'. Zorgverzekeraars kunnen een belangrijke rol gaan spelen bij de aanleg van nieuw bos. Wie gezond is, is goedkoop voor de verzekeraar. Sinds een aantal jaar kent het zorgverzekeringssysteem een 'eigen risico', dit is een bedrag dat door zorgverzekeraars terugbetaald wordt aan mensen die weinig gebruik maken van zorg. Voorstel is om de helft van dit bedrag niet terug te geven, maar te besteden aan de aanleg van bossen. Bij de aanleg van bos kunnen ook winstgevende activiteiten aan de bossen worden toegevoegd. Voorbeelden hiervan zijn:

- *Psychologisch centrum* - Psychologen huren het gebouw dat door het overkoepelend orgaan van zorgverzekeraars is neergezet. Daarnaast kan de natuurlijke omgeving een positief effect hebben op de herstelperiode van de patiënt, dus de looptijd van de behandeling.
- *Zorgboerderij* - Er kan in de bossen een zorgboerderij voor (geestelijk) gehandicapten gebouwd worden. De cliënten kunnen ingezet worden voor onderhoud van het bos.
- *Onderwijs* - Er kan een onderwijscentrum gebouwd worden waar scholen gebruik van kunnen maken en hier van alles leren over het bos en de natuur.
- *Kamplocatie voor scholen en groepen jongeren* - Ook deze groepen kunnen een bijdrage leveren aan het onderhoud van het bos.
- *Speeltuin/speeltoestellen* - Er kan een speeltuin gerealiseerd worden (eventueel met entree) waar mensen uit de stad met hun kinderen heen kunnen gaan.



Groen werkt!

Marcel Verbunt

Technische Universiteit Eindhoven

Groen werkt! is een initiatief dat in samenwerking met de overheid werkplekken creëert in de natuur. Door werk en groen te combineren kunnen beide profiteren. Waar momenteel de bedrijven-terreinen maar één functie hebben en ze in het weekeinde een spookstad vormen, kunnen de groene bedrijventerreinen in het weekend gebruikt worden als vrijetijdsbesteding. Grote bedrijven kunnen een eigen deel van het bos ontwikkelen en exploiteren. Op deze locaties kunnen trainingen, innovatiesessies en vergaderingen gehouden worden. Op de flexibele werkplekken die voorzien zijn van alle gemakken als internet, stromend water, en ecostrøm kunnen werknemers werken wanneer ze willen. Omdat niet ieder bedrijf de financiële mogelijkheid heeft voor het fulltime huren van een locatie zijn er ook kantoorruimtes per dagdeel te huur. Zo kan een klein bedrijf ook beschikken over een optimale werkplek of vergaderruimte.

Om de symbiose tussen het bos en de ondernemingen goed te laten verlopen, gelden er een aantal strenge eisen voor de bedrijven en de werknemers om te zorgen dat het bos ook echt groen blijft. Alle accommodaties moeten zelfvoorzienend zijn. Er moet gerekend worden aan een verhouding werkplek/natuur die goed is voor het bos. Er geldt daarom een maximum aantal gebouwen en werkplekken in het bos. Door middel van warmte-wisselstations, regenwateropslag, zonnecollectoren en speciaal daarvoor ontworpen boswindmolens wordt het bos voorzien van energie. Door recreatie te combineren met de werkomgeving kunnen ook anderen genieten van de natuur. Zo krijgt het gebied zeven dagen per week waarde. Groen werkt! werkt omdat bedrijven betalen voor de bossen, en zo een groen imago krijgen, een betere CO₂-compensatie en gezondere werknemers. Zowel creatieve bedrijven als bedrijven die zich richten op andere disciplines kunnen gezonder en energieverer werken.



De terugkeer van de woeste grond

Nils van der Poel | Erasmus Universiteit Rotterdam

nvdpoel@gmail.com

Niet eens zo lang geleden hadden onze voorouders een eigen erfje. Nu zijn we gehuisvest in betonblokken en bouwlinten langs de snelweg. Om het boerderijgevoel een beetje terug te krijgen, is er een kinderboerderij tussen de torenflats gezet en hebben we de groenvoorziening. Doordat we belasting betalen, zijn we de faciliteiten van de openbare ruimte gaan beschouwen als een vorm van dienstverlening. De vrijstaatjes aan de rafelranden van de stad hebben plaatsgemaakt voor Vinexwijken. Braakliggende terreinen in de binnenstad hebben een bestemmingsplan en nutteloze, maar fantasievolle plekken verdwijnen door stadsrenovatie. Dit is een plan om die plekken terug te krijgen.

Laat de overheid landbouwgebieden opkopen en splitsen in gebieden tussen de één en vijf hectare om die gebieden vervolgens door te verkopen aan particulieren. De overheid bedingt dat 95% van het areaal een ontstemmingsplan krijgt opgelegd dat de komende honderd jaar niet meer gewijzigd kan worden. Dit worden semi-openbare woeste gronden. In ruil voor dit ontstemmingsplan geeft de overheid toestemming om op één procent van het oppervlak (bij één hectare is dit honderd vierkante meter) een compleet zelfvoorzienende woning te bouwen.

Grote groepen burgers worden eigenaar van een stuk natuur. Indien 40.000 mensen bereid zijn om een investering te doen van 50.000 euro of meer, kan de doelstelling van 40.000 hectare extra woeste grond worden behaald. Vanuit de burgers zullen nieuwe initiatieven ontstaan om te gaan wonen, leven, werken of recreëren in en met de natuur. Denk aan imkers, kleinschalige biologische landbouw, maneges, een 'speeldernis', boomgaarden, kinderboerderij, een heemtuin en een boeren-camping.



Riant wonen in uw eigen hectare bos

Paul Venema | Christelijke Hogeschool Windesheim
itsyourfavourite@gmail.com

Laat eigenaren van recreatievilla's samen bossen aanleggen. Dit concept speelt in op de groeiende wens van de mens naar meer rust, vrijheid en groen in hun leefomgeving. Hoe? Door riante (recreatie)villa's te bouwen in een nieuw te realiseren bosgebied. Elke villa staat op zijn eigen hectare bosgrond. De grond wordt dus ook gekocht door de koper van de villa. De kosten daarvan zullen zeker voor degenen die zich zo'n villa kunnen veroorloven te overzien zijn: eenmalig 120 duizend euro voor de grond en 500 euro per jaar voor beheer van het bosgebied.

De villa moet worden gebouwd met ecologisch verantwoorde bouwmaterialen, zoals Nederlands hout en bakstenen, zodat de villa's één zullen zijn met hun omgeving. Omdat het gebied aangemerkt wordt als bosgebied, heeft de eigenaar/bewoner dus zonder vergunning niet het recht de inrichting van de 'tuin' te veranderen door bijvoorbeeld kap. Uiteraard wordt er wel ruimte gecreëerd voor een terras, parkeergelegenheid en oprijlaan. Het bos kan ook een grote rol spelen in ieder huishouden. Het bos is immers rijk aan grondstoffen voor bouwmaterialen zoals hout en papier. Wie wil er nu niet een tafel van écht hout, praktisch uit de achtertuin? Of een brief sturen op papier dat op authentieke wijze is gemaakt van een boom die gekapt is in het bos waar je pas nog gewandeld hebt? Het nieuw te realiseren bosgebied zal voor de bewoners een oase van rust vormen met op hun eigen terrein diverse beplantingen, bebossing, poelen en natuurpaden. Met dit concept sla je twee vliegen in één klap: je creëert nieuw bosgebied én nieuw leefgebied.



Het BusinessBos

Tom van den Tillae | NHTV internationale hogeschool Breda

tomtillaer@hotmail.com

Bedrijven krijgen de mogelijkheid om te investeren in het realiseren en beheren van nieuwe bossen. Deze investeringen zijn te vertalen in het huren of kopen van een nieuw stuk bos. In deze stukken bos zijn verschillende faciliteiten gecreëerd, van een open plek tot aan een overdekte ruimte die in de natuur opgaat. Deze bieden een uitermate geschikte locatie voor bijvoorbeeld vergaderingen, brainstormsessies en andere consulten. Dit is aantrekkelijk voor een organisatie omdat zij te allen tijde een uitvalsbasis hebben naar een externe locatie die tevens rust en inspiratie biedt. Het BusinessBos ademt letterlijk en figuurlijk maatschappelijk verantwoord ondernemen.

People - De medewerkers worden geïnspireerd door de nieuwe omvangrijke en open omgeving. De frisse buitenlucht draagt ook bij aan gezondheid. Op deze manier neemt het ziekteverzuim af en gaat de medewerker met een beter gevoel aan het werk. Daarnaast zijn de medewerkers altijd verzekerd van een verzorgde en inspirerende werkplek.

Planet - Door de aanleg van nieuwe bossen dragen de bedrijven bij aan het terugbrengen van de CO₂-uitstoot. Er komt ook een betere balans tussen bebouwing en natuur. Vanwege de snel toenemende bebouwing dreigt er veel groen te verdwijnen uit het land. Door deel te nemen aan het BusinessBos zorgen bedrijven dat de natuur in stand blijft voor komende generaties.

Profit - Het BusinessBos staat niet in het teken van winst maken in financieel opzicht, maar in het winst maken op maatschappelijk gebied vanwege het behoud van de natuur: het BusinessBos is een ijzersterk communicatiemiddel naar de maatschappij. Zo kunnen bedrijven laten zien dat zij niet alleen aan eigen belang denken, maar ook investeren in natuur, de gezondheid van de medewerkers en natuurlijk de gezondheid van de medemens.



BOOMing business

Anneloes ten Pas
Saxion Hogescholen

Mijn ouders wilden vroeger altijd met mij en mijn zusje naar het bos, wij nooit, want 'wandelen is zo saai'. Ik ben volledig gedraaid sinds ik een poos in Nieuw-Zeeland heb gewoond. Daar heb ik ook mijn idee voor deze wedstrijd gezien. In Nieuw-Zeeland worden bankjes en andere objecten in de natuur gesponsord, heel simpel door herkenbaar maar niet storend het bedrijf zijn logo er op te laten plakken.

Er zijn verschillende manieren om het voor bedrijven aantrekkelijk te maken om te sponsoren:

- Kunst in de speeltuin en op de wandelpaden* - Zoals ik al aangaf, vonden wij het bos vroeger als kleintjes niet echt leuk. Het was 'verplicht' om mee te gaan en zo saai om te wandelen. Dit kan aantrekkelijker gemaakt worden door speeltuinen in de bossen te plaatsen. Voor sponsoren is dit ook een uitgelegene kans om reclame te maken. Dit mag de natuurlijke omgeving niet te veel beïnvloeden, maar kan ook in 'natuur reclame' worden gedaan. Bijvoorbeeld een houten beeld maken van een logo. De speeltuin door een bedrijf laten sponsoren, zodat deze zijn logo erin kan verwerken.

- Welkomstborden* - Bij de verschillende wandelroutes die een bos heeft, zal aan het begin een bord met de route worden geplaatst. Ook dit is een uitgelegene kans om te promoten.

- Plant een boom* - Autoleasebedrijven bieden contracten aan voor groener rijden. De bossen in Nederland zouden daarvan kunnen profiteren door bijvoorbeeld voor elke hybride auto een boom te planten.



Het CO₂-Park

Joost van den Ham | Hogeschool Rotterdam

joostvdham@gmail.com

Met het CO₂-park gaan we het helemaal anders doen. Hoewel, helemaal anders? We proberen met dit idee de visie van alle partijen die al positief is niet te veranderen, maar te versterken. Waarom draaien we al deze jaren langs elkaar heen terwijl er een prachtige combinatie te maken is? Met het CO₂-park wordt een plek gemaakt die zichzelf in stand houdt en ruimte biedt voor ontwikkeling. Het idee is bedrijven en woningen toe te staan aan de rand van een nieuw te planten bos. Voor de huur of erfpacht van de kantoren en woningen dient een extra bedrag betaald te worden. Dit bedrag is afhankelijk van de uitstoot van CO₂. De heffing komt direct ten goede aan het bos dat aan het kantoor of de woning ligt. Zo is direct zichtbaar waar de compensatie aan betaald wordt en is duidelijk welk positief effect de giften hebben voor de natuur.

Voor de aanplant van het bos en het opkweken van jonge planten en bomen kunnen kassen aangelegd worden die in verbinding staan met de parkeergarages van de bedrijven. In de parkeergarages kan de CO₂ afgezogen worden en naar de kassen worden getransporteerd. Daar zorgt het voor een positief effect op de jonge planten en bomen, ze gaan er beter van groeien. Met de afdracht van de CO₂-compensatie kan iedereen (particulier of bedrijf) zichzelf een zichtbaar een CO₂-neutrale positie verschaffen. Je compenseert de uitstoot niet ver weg maar dichtbij. Het compensatiegeld komt ten goede aan je eigen uitzicht. Met het compensatiegeld van de directe omgeving moet er behoorlijk bos onderhouden kunnen worden. De toekomst van het bos is gewaarborgd. Zolang er mensen langs het bos wonen, is er geld voor onderhoud.

21-50



Op de Bres voor Bos

Dorrit de Jong
University of Bath

Groot-Brittannië heeft de oplossing voor de vraag hoe je bossen betaalbaar houdt: Woodland Trust. Woodland Trust heeft meer dan duizend gebieden onder zijn hoede, met een totale oppervlakte van meer dan 20.000 hectare. We kunnen leren van de Britten en manieren zoeken om individuen en organisaties de mogelijkheid te geven om bij te dragen aan het bos.

Doneren - Onder het motto 'Kleingeld maakt een groot verschil' kan men doneren voor bos. Dat moet laagdrempelig kunnen, dus via internet of automatische afschrijving en zonder minimumbedrag. Om het tot leven te brengen, zou je een aantal vaste bedragen kunnen voorstellen die iets concreets voorstellen zoals het planten van een boom, het onderhoud van een hectare voor een dag, een meter nieuw voetpad.

Een boom adopteren - Een donatie wordt vaak te vaag gevonden. Mensen willen zien wat er met hun geld gebeurt. Het doneren zou persoonlijker worden als men daarmee een boom cadeau kan doen. De geadopteerde boom kan wellicht worden aangegeven op Google Maps.

Een Bos-cadeau geven - Op de Bres voor Bos kan eigen cadeaus verkopen, kalenders, boeken, kerstaccessoires, kaarten, T-shirts, knuffels, honing, etcetera. Zeker kerstpakketten zouden een groot succes kunnen worden, gezien de trend om steeds milieuvriendelijker te worden.

Een aantrekkelijk bezoekerscentrum - Tot slot moet er een aantrekkelijk bezoekerscentrum komen. De meeste bestaande bezoekerscentra zijn simpel gebouwd met ouderwetse faciliteiten. Maak een bezoekerscentrum aantrekkelijk voor andere groepen, bijvoorbeeld door leuke zitplekken met open haarden te maken.



De Bostoets

Marco Regeer

Erasmus Universiteit Rotterdam

Goede plannen zijn er genoeg, zowel burger als overheid willen meer bos. Toch worden maar weinig plannen gerealiseerd. Dat komt vooral doordat grond moeilijk te verwerven blijkt of doordat bij geldgebrek als eerste op groenrealisatie wordt bezuinigd. Bestuurlijke middelen om de aanleg af te dwingen zijn er echter niet. Ergens ontbreekt er dus een machtige schakel. Dat de aanleg van natuur lang niet altijd van een leien dakje gaat viel in maart 2009 bijvoorbeeld te lezen in het Haarlems Dagblad: “Het college van Hoofddorp overweegt een deel van het nog aan te leggen groengebied Zwaansbroek in te wisselen voor woningbouw.” De gemeente had haar oog laten vallen op een terrein dat door de provincie was aangewezen als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. Bestuurlijk gehakketak staat de uitvoering van goede plannen vaak in de weg.

Oplossing: de Bostoets. Laat bij plannen een bepaald percentage van het plangebied verplicht als bos ontwikkelen. Dit kan binnen het plangebied of binnen een speciaal daarvoor aangewezen gebied. Het idee is afgeleid van de ‘Watertoets’. Dit is een instrument dat waterkundige belangen op evenwichtige wijze laat meewegen bij het opstellen van ruimtelijke plannen en besluiten. In ruimtelijke plannen is het verplicht een beschrijving op te nemen van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding. Sinds de invoering in 2003 heeft het laten zien een krachtig middel te zijn dat overheden en projectontwikkelaars dwingt rekening te houden met water. Zo’n instrument zou de Bostoets ook kunnen worden.



Van spookstad naar woonbos voor ouderen

Pieter de Bruijn
Hogeschool Rotterdam

Nederland vergrijst, en delen van het land ontvolken. Onder andere in Limburg en Groningen wordt een terugloop van de bevolking voorspeld. Dat biedt nieuwe kansen. De grondprijs in de 'flanken van Nederland' zal dalen. De grond wordt dus goedkoop in streken met veel ruimte en rust, gebieden waar ouderen graag wonen. Binnen enkele jaren is ruim een kwart van de Nederlanders ouder dan 65. Deze doelgroep heeft hele andere wensen en behoeften en is daarnaast vermogend en koopkrachtig. Deze combinatie van factoren zorgt ervoor dat ouderen een zeer interessante partij zijn voor het realiseren van meer bos.

Om dit idee te verwezenlijken zullen lokale overheden ervan overtuigd moeten worden dat er in hun regio spooksteden ontstaan, en dat deze regio's zich lenen voor het creëren van bosrijke en leefbare woonomgeving voor ouderen. Een vermogende doelgroep kan een aanwinst zijn voor de streek. Een aanwinst die overheden kan overtuigen van het feit dat bossen belangrijk zijn omdat er geld aan verdiend kan worden en het de ontvolking tegengaat. De ouderen die in de bosrijke omgeving komen wonen, gaan voor een hoge kwaliteit van het leven. Uiteraard zullen zij bereid zijn hiervoor te betalen. De bossen verhogen de kwaliteit van het leven aanzienlijk. Ze geven de ruimtelijkheid en de rust waar ouderen in de laatste levensfase naar op zoek zijn. Daarnaast is het voor de ouderen ideaal om familie en vrienden uit te nodigen in de mooie omgeving en om van elkaar en de omgeving te genieten. De bosrijke omgeving maakt langsgaan bij de ouderen nog aantrekkelijker. Familie gaat graag even in het weekend op zondag langs, het is dan leuk als ze samen iets kunnen gaan doen.



Foster Forests

Leontien van de Burgt | Universiteit Utrecht
leontienvdburgt@gmail.com

Bij langlopende projecten als het aanplanten en onderhouden van bos, is het belangrijk om een langdurige relatie aan te gaan met de donateurs. En hoe kan je het persoonlijker maken dan door de donateur gastouder te maken van een eigen boom? Het concept is simpel: particulieren en bedrijven worden aangemoedigd een boom te adopteren. Met een vaste maandelijkse donatie zorg je voor het aanplanten van een boom, jouw boom. Je krijgt een foto van de boom en de locatie, en jaarlijks een update van zijn gezondheid. Van het geld worden bestaande bomen onderhouden en nieuwe aangeplant.

Het positieve van het Foster Forest-concept is goed over te brengen met bijvoorbeeld Boom Aid (benefietconcerten), Foster Forest Festival (workshops, cabaret, theater, dans en muziek in het bos en op de foto met je boom), Baby Boom-en (ouders, grootouders of vrienden die boom planten bij geboorte baby), Zet een Boom Op (meetings in het bos over duurzaamheid). Daarnaast kun je binnen groepsverband een of meerdere bomen adopteren. Voor families zijn er Family trees, die naar je vernoemd worden. Over deze bomen kun je een Family tree-boek maken, met informatie over de betreffende familie en de geschiedenis van de geadopteerde bomen. Voor bedrijven, organisaties, instellingen en stichtingen zijn er Corporate trees.



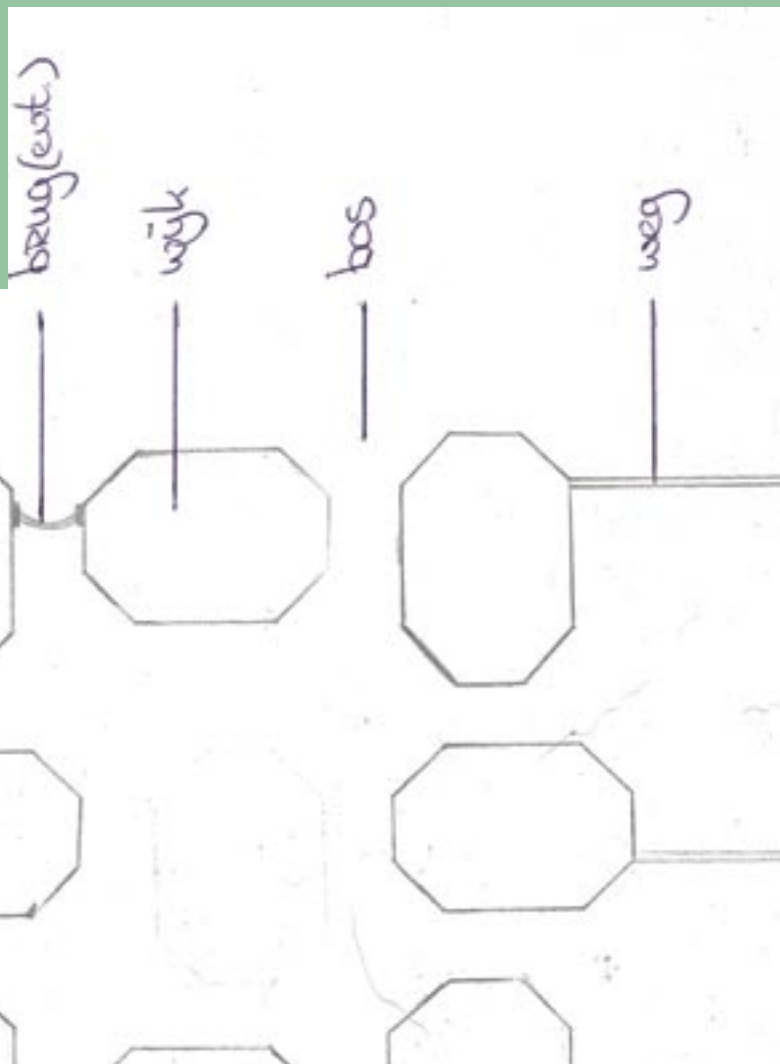
Multifunctioneel bos voor sponsors

Albrecht Kroon

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Gebrek aan startkapitaal is het grootste probleem bij de aanleg en het beheer van bos. Met subsidies alleen kom je er niet. Om het voor bedrijven interessant te maken om betrokken te zijn aan een bos, moet je multifunctioneel bos aanleggen. In Nederland wordt bos voor van alles gebruikt: wandelen, nordic walking, hardlopen, fietsen, paardrijden en picknicken, bezinning en inspiratie, hardloepwedstrijden, veldritten en buitenlessen van scholen. In het nieuwe bos moet dit allemaal mogelijk zijn. Dat kan met sponsoring. Bedrijven zijn geïnteresseerd omdat ze hun beste been voor willen zetten voor de natuur, en willen laten zien dat ook zij de natuur respecteren. Het is bovendien een nieuwe plek om reclame te maken. Ook goededoelenorganisaties kunnen geld ophalen voor aanleg en onderhoud. Verder staan organisatoren van een evenement in het bos een percentage van de opbrengsten af voor het beheer. Voor beheer kun je afspraken maken met scholen. Dat gebeurt ook in India en Gran Canaria. Het brengt kinderen meteen het belang van de natuur bij.

Omdat verschillende partijen het bos gebruiken, met verschillende wensen, moet dat bij de aanleg worden meegenomen. Heuveltjes voor veldrijders, vlakke paden voor hardlopers, en een grasvlakte voor mensen die bezinning willen of willen picknicken. Midden in het bos komt een houten toren van waaruit je uitzicht hebt over het hele bos. Iedereen mag daar gebruik maken, maar tijdens evenementen is de toren gereserveerd voor de sponsors. Aan de bosrand komen borden met sponsornamen. Bij evenementen hangen er extra borden en spandoeken van de bosponsors. Ook bankjes kunnen de naam krijgen van een gulle gever. Omdat het aanleggen van bos een paar jaar duurt, mogen sponsorende bedrijven gedurende de aanleg in bestaande bosgebieden reclame maken.



Combinatie rood en groen

Jannie Vos
Wageningen Universiteit

Financieel gezien is het combineren van rode met groene functies de meest optimale manier om nieuw bos te realiseren. De combinatie rood-groen is mogelijk als het gebruik en de gebruikers van het gebied ecologisch verantwoord zijn. Rode functies zijn bijvoorbeeld wonen, recreatie, bedrijven, parkeren en zorgcentra. Opties voor wonen of werken in of nabij het bos zijn er maar weinig. Alleen rijke mensen kunnen dat realiseren. Beneden-modale en modale huishoudens kunnen bossen slechts bezoeken. Er zijn echter ecologisch verantwoorde mensen die dolgraag in het bos zouden willen wonen of werken en hun steentje bijdragen aan natuurbehoud, maar hier niet de financiële middelen voor hebben. In ruil voor wonen of werken met een 'normale' huurprijs dragen ze bij aan beheer. Vergoedingen kunnen ook met de huur verrekend worden.

Om fragmentatie van het bos te voorkomen, wat nadelig is voor de biodiversiteit, moeten de wijken als een soort eiland in het bos komen te liggen, en ver genoeg van elkaar zodat het ecosysteem er gewoon 'omheen' kan. Voor de effectiviteit van het beheer moeten bewoners samenwerken en informatie uitwisselen. Ook voor groepen die het bos op een recreatieve manier willen gebruiken, zoals jongeren, kunnen eilandjes komen waar je bijvoorbeeld oorlogje of paintball kunt spelen, of met een survival- of hindernisbaan. Al moet wel rekening worden gehouden met overlast en de aantasting van beplanting. Verder willen mensen best betalen voor natuurrecreatie en misschien zelfs voor natuurbezoek. Dan moeten ze daar wel voldoening uit halen. Je betaalt toch liever parkeergeld voor een boswandeling in de hoop dat je iets bijdraagt aan het ecosysteem, dan voor ziekenhuisbezoek of boodschappen doen, waar parkeergeld al heel gewoon is.



Het dak op

Arno Schuurink Hogeschool Rotterdam

Op bijna alle Nederlandse daken kun je beplanting aanbrengen. Een deel van de daken kan al grote bomen dragen. Tegen relatief lage kosten kunnen alle daken van nieuwe gebouwen daarvoor geschikt worden gemaakt. Zeker bij grote bedrijfsverzamelgebouwen, overheidsgebouwen, fabriekshallen en dergelijke zijn dit behoorlijke oppervlaktes. In dichtbebouwd gebied kun je de dakbossen koppelen met bruggen en trappen, wat fantastische recreatiemogelijkheden geeft. Zonder reistijd kan je bijvoorbeeld in je werkpauze lunchen in het kleine bos op het dak. Op flatgebouwen in wijken met weinig vrije ruimte kunnen kinderen onbezorgd vrij spelen. Het gebied is afgebakend, zodat verdwalen onmogelijk is en toezicht houden is eenvoudig. De belangrijkste reden waarom dit een succes kan worden wijst zichzelf: de benodigde ruimte is nu ongebruikt en levert voordeel op voor iedereen.

Voor de eigenaren biedt een bos op dak ook voordelen. De onderhoudskosten voor deze dakbedekking zijn lager en 's winters isoleert het bos het dak. 's Zomers houdt het bos de omgeving en het gebouw koel. De huidige veelgebruikte zwarte bitumen dakbedekking geeft enorm veel warmte af door opwarming door de zon, een bosdak aanmerkelijk minder. Voor een woning met een dakoppervlakte van 66 vierkante meter kost het bosdak grofweg honderd euro per vierkante meter. De prijs voor het vervangen van bitumen dakbedekking is ongeveer zeventig euro per vierkante meter, niet veel minder dus. Om de investering te stimuleren zou de overheid het verschil kunnen subsidiëren. Aangezien de bospercelen zeer klein zijn, zijn de kosten voor onderhoud goed te dragen door de vastgoedeigenaar. Die kosten bestaan uit het jaarlijks verrichten van snoei- en opruimwerkzaamheden. Een eigenaar bespaart met een dakbos aanzienlijk meer dan het kost aan onderhoud.



Magisch bos

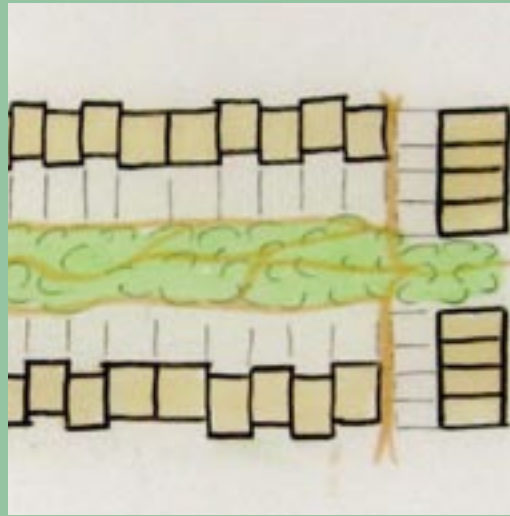
Mike Krom

Technische Universiteit Eindhoven

Overdag is een bos leuk om in te wandelen en te spelen. Maar 's avonds is dat een ander verhaal. Dat moet verholpen worden om een bos vriendelijker te maken en winstgevend. Het nieuwe bos wordt gebouwd om zijn gebruikers. Het bos wordt bijvoorbeeld gebruikt voor trouwfoto's, als sociale ontmoetingsplek, om de hond uit te laten, om kinderen te laten spelen, en ter inspiratie. Het bos moet niet te groot worden, maximaal drie hectare, om goed te controleren en te onderhouden te zijn. Er komt een winkel die spullen verkoopt uit het bos, zoals siertakken, houtblokken, fruit en bloemen, en dingen die je in het bos nodig kunt hebben als zakjes voor hondendrollen, paraplu's en tussendoortjes. Naast de winkel komt een terras. Dit maakt het bos socialer en gezelliger. In een sloot in het bos worden waterplanten gekweekt voor de verkoop. De waterkant is ook goed voor trouwfoto's. Daarom komen er ook verschillende stijlen van bruggen.

Op een open veld kunnen kinderen voetballen, of honkballen tijdens de gymnastiekuren. Het gras wordt geoogst en verkocht als hooi voor konijnen en cavia's. 's Avonds kan hier een bandje of theatergroep optreden. Het aparte hondenveldje wordt open en komt aan de rand, waardoor je 's avonds veilig je hond kunt uitlaten. In het bos komen mooie, eetbare, kunstige en kleurrijke bomen. Bijvoorbeeld de Japanse esdoorn die donkerrode bladeren krijgt, de albinoboorn met zijn witte takken en bladeren, en de ruwe berkenboom waarvan je de blaadjes kunt eten als sla. Verder komen er noten- en fruitbomen, en bomen met bloesems voor thee. De winkel kan deze natuurproducten verkopen, met bijna geen inkoopkosten. Om de donkere plekken in het bos te verjagen kun je bomen genetisch modificeren waardoor ze oplichten in het duister en het bos een magische gloed geven.

21-50



Private forest

Geert van der Aa
Technische Universiteit Eindhoven

Nederland is een van de dichtstbevolkte landen van Europa en zal daarom voorop moeten lopen als het om de integratie van bos in de stedelijke omgeving gaat. In het concept 'Private forest' worden bossen in de nieuwbouwplannen voor woonwijken en collectieve projecten geïntegreerd. Zo komen er meer bossen in Nederland op exact de plekken waar deze gewenst zijn en zullen de overheden minder hoeven te investeren. Het idee is om bij de ontwikkeling van een wijk of cluster van woningen gemeenschappelijk groen mee te ontwerpen waarin bebossing het uitgangspunt is. Dit gemeenschappelijk groen geeft de woningen een meerwaarde. Particulieren of de projectontwikkelaar betalen op deze manier de aanschaf van de grond voor bos en de aanplant. Door het geld dat beschikbaar is voor de ontwikkeling van de bossen te gebruiken, kunnen de vierkante meters gemeenschappelijk groen goedkoper worden en daarmee wordt de ontwikkeling van dergelijke plannen aantrekkelijker.

Wanneer de overheid dit concept omarmt, zou het opgenomen kunnen worden in de bestemmingsplannen. Zo kunnen er voorschriften komen voor een percentage bos in een gebied, wat de ontwikkeling van bos garandeert. Dit concept zal naast bos zeer interessante en mooie wijken en straten opleveren en de woonkwaliteit verbeteren. De woningen zou je in een vierkant kunnen bouwen met aan de binnenkant bebost gemeenschappelijk groen. Of bijvoorbeeld in een rechthoek, waarbij de achterontsluiting van de woningen plaatsvindt via het beboste gemeenschappelijk groen. Zo kun je ook groen als linten door wijken of de stad krijgen, en kan het makkelijker een publieke functie krijgen.



Off-road crosspark

Michael van der Bent
Hogeschool Rotterdam

In Nederland is het verboden om in de natuur rond te rijden met bijvoorbeeld crossmotoren of quads. Toch is daar wel behoefte aan. In mijn concept zie ik een bos dat voor meerdere doeleinden gebruikt kan worden:

- afgesloten routes waar mensen kunnen sporten (fietsen, wandelen),
- een stuk bos dat geschikt is als 'crossruimte',
- een ruimte waar mensen een klein stuk eigen grond kunnen huren om hier een tuintje aan te leggen, of waar jongeren een clubhuis opbouwen.

Om dit allemaal op te zetten en te onderhouden is een behoorlijke hoeveelheid financiële middelen nodig. Dit haal je binnen door de mensen die gebruik maken van het crossterrein een abonnement aan te bieden. De verhuur van ruimte voor het opzetten van een eigen tuintje, zal onder voorbehoud van enkele regels zijn, zoals een bepaalde hoeveelheid bebossing per oppervlakte en een verbod tot het plaatsen van woonruimte.



Groen met pensioen

Rutger Dolk | Technische Universiteit Delft

r.a.dolk@student.tudelft.nl

Het Groen-met-pensioen-concept geeft de aankomende pensionado de mogelijkheid om tegen landbouwgrondtarief een hectare bos te kopen. In ruil voor die aanschaf krijgen ze een aantal vierkante meters bouwgrond aan de rand van het bos. Het bos moet wel opengesteld worden voor het publiek. Een groen-met-pensioenbos bestaat voor vijf procent uit seniorenwoningen, de rest is toegankelijk voor het publiek. Doordat de grond relatief goedkoop is, krijgen gepensioneerden een flink stuk bouwgrond ter beschikking, denk aan vijfhonderd vierkante meter. Die ruimte is zeer geschikt voor de bouw van een gelijkvloerse bungalow. Op dit moment is er een tekort aan zulke woningen, vooral omdat de grondprijs in de steden te hoog is om ze te bouwen. Door de aanleg van bos te combineren met de bouw van seniorenwoningen verandert dat.

De belangrijkste reden dat senioren nu in de stad blijven, is dat ze niet alleen op het platteland willen wonen. Groen met pensioen biedt de mogelijkheid om gezellige woonwijken te maken dicht bij de stad. Het is een mooie manier om als samenleving wat terug te doen voor een generatie die hard heeft gewerkt om het land op te bouwen. Het enige dat de regering hoeft te doen is een uitzondering maken op de regels, geld kost het niet. Om misbruik van de regeling te voorkomen zijn wel afspraken nodig. De woningen zijn bedoeld voor gepensioneerden, moeten gelijkvloers zijn en de bewoners zijn samen verantwoordelijk voor het bos. Om woekerwinsten te voorkomen is er een beperking van de prijs bij verkoop.



Plant zelf een bos

Willem Joppe
Hogeschool Rotterdam

Waarom zou je de aanplant van bossen alleen aan professionals over laten? De binding tussen mensen en het bos in hun omgeving kan versterkt worden door samen een bos aan te planten. Mensen kunnen hun eigen planten meenemen en aanplanten. Waarom zouden ze dit doen? Het zijn hun oude planten uit de tuin of uit huis en in de container gooien is zonde. Plant het in de natuur en wie weet hoe het plantje uitgroeit in de loop van de tijd. Verwacht niet na één jaar door een bos te wandelen alsof het er al tientallen jaren ligt. Het bos moet groeien. Sommige planten groeien snel en zullen de eerste maanden de overhand nemen in het gebied. Na verloop van tijd zullen struiken en andere lage begroeiing de overhand nemen. Hierna zullen boompjes uitgroeien tot de grootste planten in het gebied en de andere begroeiing zal een natuurlijke verdeling in het gebied krijgen.

In het begin zal de voormalige akker er als een oorlogsgebied uitzien. Een grote rommel met van alles door elkaar heen. Op diverse plaatsen worden daarom bomen aangeplant om het gebied een vorm te geven, struiken zullen helpen het gebied te vormen en delen van elkaar af te scheiden op een natuurlijke wijze. In de loop van tijd zal het gebied zich ontwikkelen van een begroeid gebied naar een rijk begroeid gebied tot een bosrijk gebied met een grote diversiteit. Dieren moeten vrij kunnen rondlopen in het nieuwe bos zonder een weg te hoeven oversteken. Kinderen moeten in het bos kunnen spelen. Mensen mogen vruchten plukken en kastanjes rapen. Zo krijg je een bos dat van iedereen is.



Particulier bos

Martijn Bregman
Hogeschool Utrecht

Door particulieren te interesseren in het aanleggen van privé-bossen moet de totale oppervlak van bossen in Nederland toenemen. Ik denk dat het een goed alternatief is om stukken braakliggend land goedkoper aan te bieden aan particulieren of bedrijven door middel van een overheids-subsidie. Denk niet dat het niet kan. Zo is er in de Noordoostpolder een particulier die op eigen initiatief het park 'Brennels Buiten' heeft aangelegd. Hij heeft een stuk voormalig akkerland van ongeveer 50 hectare omgetoverd tot een natuurgebied.

Naar mijn mening maak je een bos aantrekkelijker door het mooier te maken en door het aantal mogelijke activiteiten in het bos te vergroten. Dit kan door de flora en fauna uit te bereiden, maar ook door het aanleggen van plassen, meren en bijvoorbeeld een camping. Doel is om alles in harmonie met elkaar te laten zijn. Een camping levert geld op, dit geld kan gebruikt worden om het bos te onderhouden, uit te bereiden of om nieuwe stukken land aan te schaffen. Organiseer verder activiteiten voor kinderen, zij zijn immers onze toekomst. Als zij al jong in aanraking komen met bossen en de activiteiten van bos, zullen zij dit als positief ervaren. Op latere leeftijd hebben zij dan mooie herinneringen aan het bos en zullen zich er meer betrokken bij voelen. Hierdoor stimuleer je de betrokkenheid en laat je mensen zich verantwoordelijk voelen om mee te denken en mee te helpen om de bossen uit te bereiden en om te onderhouden. Leg bijvoorbeeld een bos aan met diverse thema's, bijvoorbeeld een meer met diverse riviertjes waardoor men kan varen met bootjes of kano's. Mensen willen meer zien, meer te doen hebben, meer keuzes hebben in een bos. Vandaar dat de diversiteit omhoog moet in de Nederlandse bossen.



Een bos bij de hand

Manon van der Sar | Hogeschool Rotterdam

Sabina van Katwijk | Hogeschool Rotterdam

Als we nieuwe bossen willen, moet dat op een nieuwe manier. Vooral in Nederland waar de verstedelijking om zich heen grijpt en vierkante meters schaars zijn is het een zaak om creatief om te gaan met ruimte. Om in die omgeving toch bos te realiseren, moeten we afstappen van de rigide definitie van het woord bos. Een bos is een met bomen begroeid terrein, een samenzijn van bomen. Maar waarom niet wat losser omgaan met dat idee. Een paar innovatieve ideeën voor persoonlijk bos op een rijtje.

Ieder een Bonsai - Ontwikkel en lanceer een nieuwe trend, Bonsaiboompjes. Bonsaiboompjes zijn een leuk, milieubewust origineel cadeau. Je laat ermee zien dat je je inzet voor de natuur. Ze nemen weinig plaats in en leveren wel een bijdrage aan milieu en welzijn.

Forever je kerstboom - Waarom iedere kerst een boom kopen om die na een paar weken op de brandstapel te leggen? Dat is zonde van de bomen en het milieu. Koop daarom een boom met kluit en laat hem gewoon staan als de lampjes en de ballen eruit zijn. Het is dan nog steeds een boom die gezelligheid en zuurstof geeft.

Vee tussen de bomen - Kleinschalige bossen in de weilanden kunnen overal in Nederland worden aangelegd. De overheid zou de boerenbossen kunnen stimuleren met een subsidiemaatregel.

Herman van de bomen - Herman is een vriendschapscake. Je geeft na het rijzen van het deeg een deel ervan door aan een vriend, die daarmee zijn eigen cake bakt. Dat kan ook met bomen. Geef een stekje door bij de geboorte van een kind of bij de start van een bedrijf.



Het nieuwbouwbos

Sebestiaan van Galen

HBO Nederland

Nederland heeft een mooie diversiteit aan natuurgebieden. Naast een dagje ontspannen aan de Nederlandse kust met het duinlandschap kunnen we ook genieten van bos, heide, zandverstuivingen, heuvelland, moeras, water, enzovoort. De bosgebieden vervullen op diverse punten een belangrijke rol. Het biedt aan mensen tastbare voordelen: ontspanning, sportmogelijkheden, educatieve functies en schoonheid. Bossen zijn in elk jaargetijd prachtig. Tegelijkertijd is het bos voor veel mensen ver weg. Nieuwbouwwijken hebben steeds minder groen, de bebouwing is steeds hechter en tuinen kleiner. Steden en dorpen groeien aan elkaar vast. Het gevoel dat Nederland wordt volgebouwd wordt steeds sterker en dus is het belangrijk om in te grijpen.

Een middel om de verstedelijking tegen te gaan en tegelijkertijd andere doelen te bereiken, zoals het compenseren van de uitstoot van CO₂, meer natuur, buffers tussen steden en dorpen, is het plan om bij de realisatie van nieuwbouwwijken en bedrijventerreinen nieuwe natuurgebieden te realiseren. Dit kan door nieuw natuurgebied te realiseren aan de rand van een nieuwbouwwijk of industrieterrein waarbij diverse partijen een bijdrage leveren in de kosten en het beheer. In geval van een woonwijk wordt de leefomgeving prettiger en natuurlijker door het aangrenzende natuurgebied. Een makkelijke en aantrekkelijke plek om te wandelen, de hond uit te laten, en het geeft een positief imago aan de wijk. Ook draagt het bij aan een prettig gevoel als mensen de wijk in- of uitrijden, want de aanblik van bosgebied ontspant en maakt gelukkig. Ook bij een bedrijventerrein zijn er diverse voordelen. Bijvoorbeeld het 'groene imago' van de ondernemingen. De betrokken ondernemingen dragen zichtbaar bij aan de natuur en dat zorgt ervoor dat klanten positiever oordelen over het imago.



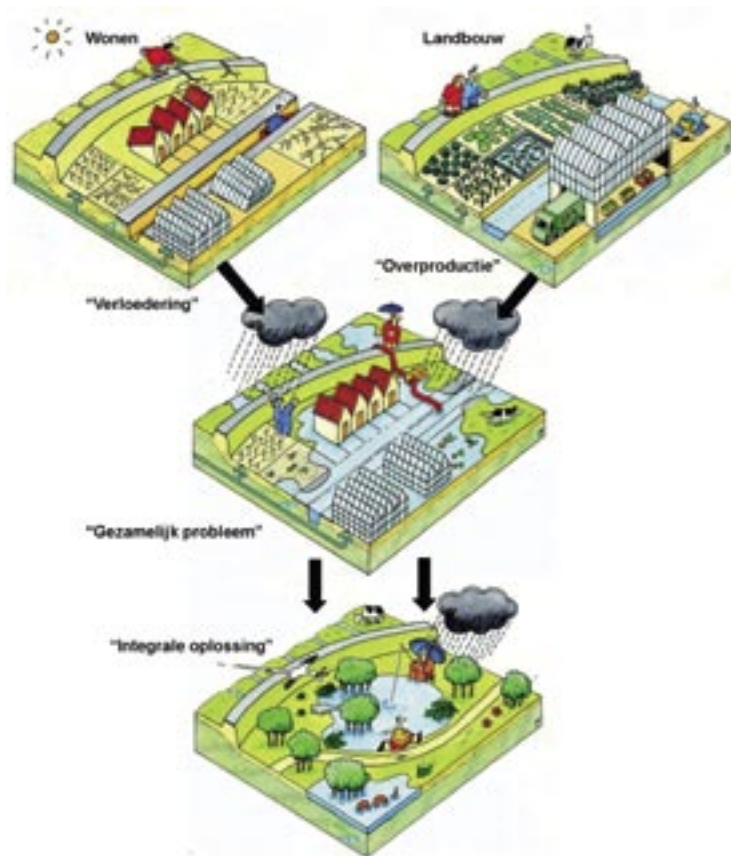
Communitybossen

Bart Raessens | Radboud Universiteit Nijmegen

bartraessens@hotmail.com

Een bos is van iedereen als het op de lusten aankomt, maar van niemand als het gaat om de lasten. Het aanleggen van nieuwe bossen wordt over het algemeen als positief gezien, maar de meeste mensen geloven dat de kosten door de overheid betaald zullen worden. Om echter aan de 'vraag' van nieuwe bossen te voorzien heeft de overheid extra geld nodig en zijn nieuwe manieren van financiering nodig. Het uitgangspunt is dat iedereen in de omgeving van het nieuwe bos er op vooruit gaat en dus zal moeten betalen. Een nieuw bos begint natuurlijk allemaal met de aanschaf van de grond. De grond zal betaald worden door bedrijven die bereid zijn voor veel geld te sponsoren. Ze krijgen er in de vorm van een groot bord naamsbekendheid voor terug. Dit bos is mede mogelijk gemaakt door bedrijf X. Bedrijf X schenkt veel aandacht aan de natuur en een prettige leefomgeving en wenst u een prettige dag toe in het Bedrijf X-communitybos.

Nu de grond gefinancierd is, is er sprake van de volgende grote kostenpost. De grondwaardedaling van 35.000 euro per hectare. Die zal betaald moeten worden door de desbetreffende gemeente of provincie. De aankoop en aanleg van de beplanting zal voor een groot deel gefinancierd worden door grote hoveniersbedrijven en tuincentra die op deze manier kunnen laten zien dat ze iets terug willen doen voor de maatschappij. Het beheer is vergeleken met de andere kosten een laag bedrag. Het beheer zal dan door vrijwilligers overgenomen moeten worden. Een ander idee is om de plaatselijk scoutinggroep het bos te laten beheren. Op deze manier leren jonge kinderen om met het bos om te gaan en hebben ze ook daadwerkelijk een maatschappelijke functie. Zo werkt de hele samenleving mee aan het Communitybos.



Het gedeelde bos

Laurens van der Bel | Technische Universiteit Eindhoven | l.vdbel@gmail.com

Laurens Johan den Breeje | Technische Universiteit Eindhoven | laurens_den_breeje@hotmail.com

Er zijn genoeg mogelijkheden te verzinnen waarmee je een bos in Nederland rendabel maakt. Vaak zit er echter de verkeerde opdrachtgever achter het verkeerde idee. Stel een gemeente, die de aanplanting van nieuw bos hoog op de agenda heeft staan, wil een nieuwe woonwijk realiseren. Deze gemeente kijkt eerst naar een gebied voor die woonwijk en pas later naar een stuk grond voor natuur en recreatie. Dit terwijl de twee doelen heel gemakkelijk samen gerealiseerd hadden kunnen worden. De kunst is daarom een bos te ontwerpen waarbij de belangen van gemeenten, provincies, agrariërs, waterschappen, de verschillende vormen van natuurliefhebbers en recreanten en de particuliere woningbouwers tegelijkertijd behartigd kunnen worden.

Het bos wordt één groot gebied waar verschillende functies een plaats vinden. Dus niet alleen een recreatiegebied of een bungalowpark, maar een oppervlakte waar ook permanente woningen zijn gerealiseerd, waar je voor het weekend een huisje kan huren, waar je gewoon een dagje het water op kan, waar landbouw beoefend wordt en waar het totaal dan een integrale blik geeft op het bos. Elke betrokken partij is gebaat is bij het onderhoud en behoud van het bos. Door het bos op de eerste plaats te zetten en pas later enige paden te realiseren, kan men een nieuw spel gaan spelen waarbij paden een andere rol krijgen in het bos. Dit verhoogt de natuurlijkheid van het bos en door de paden aan te passen aan de vorm die het bos van zichzelf heeft aangenomen, moeten er nieuwe oplossingen bedacht worden.



Betaal de werkelijke waarde

Cees Gauw | Wageningen Universiteit
cees.gauw@gmail.com

Bos moet een bron van inkomsten worden in plaats van een kostenpost. Pas dan wordt het voordelig voor investeerders, bedrijven en andere belanghebbenden om in bossen te investeren. Die situatie ontstaat als natuur een waarde krijgt, en wel de waarde die de natuur vertegenwoordigt. Dat kan op drie manieren. Ten eerste door te kijken naar de kosten die gemaakt zouden moeten worden wanneer de natuur niet voorhanden was, bijvoorbeeld bij onschadelijk gebruik. Neem een manege die klanten in het bos kan laten rijden. De waarde komt dan neer op de kosten die het bedrijf zou moeten maken om datzelfde voordeel te behalen zonder dat bos. Een tweede manier is te kijken naar wat het kost om de natuur in goede staat te houden bij het optreden van herstelbare schade zoals houtkap voor de verkoop, of oefeningen van Defensie. Ten derde kun je kijken naar de potentiële verdien capaciteit van de natuur, bijvoorbeeld als er woningen worden gebouwd ten koste van bossen.

Je moet hiervoor uitzoeken wie er economisch belang heeft bij gebruik van het bos. Maar de mogelijkheden zijn legio. Een wildepaddenstoelenkweker zou het bos kunnen gebruiken als productieveld, elektriciteits-centrales kunnen het resthout gebruiken voor energieproductie, en particulieren kunnen betalen voor het gebruik van het bos als 'algemeen goed', want ook zij hebben hier voordeel aan. De partij betaalt dan voor de waarde die de natuur hem schenkt. De extra kosten die bedrijven zo maken worden doorberekend aan de consument. Dit kan het maatschappelijk bewustzijn van waarde van natuur vergroten. Op deze manier betalen we de werkelijke waarde van de producten, in plaats van de door de economie bepaalde waarde. De werkelijke waarde bestaat ook uit de waarde die de natuur vertegenwoordigt.



FuturaForest

Jesper Hopstaken

Erasmus Universiteit Rotterdam

Als we nu de handen ineenslaan voor een groen Nederland, wil je wel dat volgende generaties dit continueren. We moeten onze kinderen daarom veel leren en inspireren. Dat kan met FuturaForest, een nieuw soort themapark: een bos met educatieve, culturele en experimentele componenten. Na op televisie veel gezien te hebben over het klimaat, kun je het hier in levende lijve ervaren. Het park bestaat uit een bos met een wandelroute die bezoekers leidt langs houten chalets met exposities, documentaires en spellen rond thema's als windenergie en bosbeheer. De exposities zijn interactief, plezierig en leerzaam voor iedereen. Voor kinderen is het bijvoorbeeld leuk om te ervaren hoe hard het waait bij een bepaalde windkracht.

Op het terrein staat een energiecentrale die duurzame energie opwekt en te bezichtigen is. De centrale biedt een uitstekende faciliteit voor onderzoek naar duurzame energie. Om bij te dragen aan de financiering van het bos komt er ook een houtzagerij. Het zaagafval kan gebruikt worden als biomassa. Tenslotte krijgt het park natuurlijk alle voorzieningen van een normaal recreatiepark, zoals een restaurant, een winkel, toiletgebouwen en een grote speeltuin. In de beginsituatie gaat het om een terrein van veertig hectare. De winst wordt geïnvesteerd in uitbreiding met traditioneel openbaar bos. Verschillende ministeries subsidiëren het park, vanwege de werkgelegenheid (SZW), duurzame energie (EZ) of educatie (OCW). Om de kosten te drukken en het landschap optimaal te verbeteren, kun je het park op een oude stortplaats vestigen. De chalets worden gefinancierd door grote bedrijven, in ruil voor reclame-uitingen waarin ze onder meer kunnen laten zien wat zij aan duurzaamheid doen. Met jaarlijks 600 tot 800 duizend bezoekers kan dit heel effectieve reclame zijn.



Ieder bos is anders

Vincent van Leeuwen | Hogeschool van Amsterdam

vincent.van.leeuwen@hva.nl

Nieuw bos kun je het beste aanleggen op gronden die inefficiënt gebruikt worden en goedkoop zijn, zoals landbouwgrond. Bij het zoeken naar geschikte gebieden en het opnieuw inrichten van het gebied, wordt samengewerkt met studenten. Zij hebben vaak nieuwe benaderingen en zijn gretig om te helpen en te leren. Zo werden in Brazilië krottenwijken omgevormd tot wijken met normale woningen door Nederlandse en Braziliaanse studenten, samen met lokale architectenbureaus. De eigenaren van de gronden die geschikt worden geacht, kunnen de grond direct verkopen, maar ze kunnen ook meehelpen aan de transformatie en later met winst verkopen of tegen een vergoeding zelf het bos gaan beheren.

De bossen worden betaald door vier partijen. Door verenigingen die iets met het bos hebben, door bezoekers die je duidelijk moet maken dat bos niet uit zichzelf groeit en die - als ze geen abonnement hebben - betalen bij de uitgang, door vrijwilligers die helpen bij beheer en bij hun abonnement extra's krijgen aangeboden, en door donateurs. Om het bos aantrekkelijker te maken, wordt het opgedeeld in thema's. Zo kan een deel sportbos worden, kan een ander deel bestemd worden voor runderen, komt er wat normaal bos met educatiemogelijkheden en een stuk avonturenbos, en wordt een deel industriebos voor houtwinning. Er ontstaat zo een grote diversiteit aan bos. Dat maakt het interessant voor veel doelgroepen en doeleinden. Met deze aanpak blijft ook de verkaveling van het Nederlandse landschap in stand.



Dakparken en wonen in bungalowpark

Laura Zuidgeest
Hogeschool Rotterdam

Om het probleem met startkapitaal voor bosaanleg op te lossen, moet je zoeken naar oplossing die de kosten voor grondaankoop verlagen of wegnemen. Denk daarom aan een dakpark. In Parijs is al een kilometersgroot dakpark aangelegd, middenin de stad, waar je skaters, wandelaars, hardlopers en picknickers aantreft. Dat zou je bijvoorbeeld ook in Rotterdam kunnen doen met Pompenburg. De plek zit te wachten op een unieke beleving. Een dakpark geeft het gebouw en de grond waar die op staat alleen maar meer waarde.

Een tweede oplossing is een bungalowpark voor permanente bewoning. Rood hoeft geen concurrent van groen te zijn. Dit kan heel goed op minder gewilde locaties, bijvoorbeeld nabij een snelweg. Ontwikkel daar (rij)woningen in een lage dichtheid, zonder al te veel privé buitenruimten, maar met een groot gezamenlijk park/bos. Die woningbouw kan het bos deels bekostigen. Om de langjarige kosten te dekken kun je bij de ingang van een bos denken aan commerciële functies als wellness-activiteiten, een restaurant, een fotograaf en het organiseren van boskinderfeesten. Verder kun je er een verkoopstand inrichten, als je een deel van het bos beplant met fruitbomen en –planten voor de verkoop. Tot slot kun je mensen aanbieden alleen of met anderen een eigen stukje bos te beheren. Hoe meer mensen hier moeite voor doen en uitdragen hoe belangrijk het is dat het bos mooi en schoon blijft, hoe meer mensen ervoor zorgen dat het bos blijft bestaan.

21-50



De groene bundel

Amy Pluijmer | Imagining Academy
info@createment.nl

Bossen kunnen een rol spelen bij trends als city marketing, kunstzinnige vorming, groene labeling, recreatie, en bij bestrijding van overgewicht. Om te zorgen dat er geld voor bos komt, moet je projecten concreet presenteren en directe resultaten laten zien. Het belevingsconcept 'De groene bundel' bundelt krachten. Het is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten waarin het bos komt, creatieve instellingen zoals kunstacademies en ondernemers van creatieve workshops, en verwante particulieren zoals tuinarchitecten, interieurontwerpers en meubeldesigners. Samen zorgen ze voor een Creativiteitscentrum aan de rand van het bos. Ook kan er bij het bos een sportadviescentrum voor outdoorsporters komen. Daar kun je bijvoorbeeld een mountainbike huren, er zijn kleedkamers en kluizen waar je je spullen kwijt kunt, en je kunt er trainingsadvies krijgen. Voor mensen met obesitas kan er een speciaal programma worden ontwikkeld.

De link tussen beide centra is het Kenniscentrum. Vrijwilligers (gepensioneerden die getraind zijn in bosbeheer), runnen dit centrum. Deze boswachters zorgen ervoor dat bezoekers het bos respecteren. Ook kunnen ze een bijdrage leveren aan de Nationale boomfeestdagen. De waardepropositie voor investeerders in de te ontwikkelen bossen is het creëren van waarde en beleving voor de natuur, de omgeving, de bosbezoekers en zichzelf. Centraal hierbij staan de waarden eerlijkheid, ondernemerschap, sociaal en vertrouwen. Door de centra gaat de grond die bos wordt er na aanschaf niet in waarde op achteruit. Omdat de aanwezigheid van zo'n centrum een positieve uitwerking heeft op de regio, gemeente of stad waar het ligt, is het ook voor gemeente aantrekkelijk om aan het realiseren van bos mee te werken.



Les Pays-BOS

Wietse Visser
Wageningen Universiteit

Om creatieve ideeën voor bosondernemerschap te stimuleren, worden initiatieven voor de aanleg van nieuw bos of mogelijke boslocaties voortaan met de volgende vijf geboden benaderd:

1. elk ingebracht idee is een kans;
2. in het bos is altijd wat te halen;
3. het maakt niet uit hoeveel bomen er per hectare staan;
4. gebruik de crisis- en herstelwet slim om de aanleg van natuur te versnellen;
5. provincies, waterschappen en gemeenten zijn samen verantwoordelijk voor bos.

Er zijn al genoeg mogelijkheden om het bestaande ruimtelijk beleid in te zetten. Grote aanpassingen zijn hierbij niet nodig. Om de huidige mogelijkheden zo goed mogelijk te benutten, dient er gewerkt te worden met de beproefde methodiek van versnellingskamers. Hierin komen kleine multidisciplinaire teams van mensen (subsidieverstrekkers, afdeling landschap of ruimtelijke ordening, jurist) bijeen die besluiten kunnen en mogen nemen. Zij blijven zitten in de ‘versnellingskamer’ (een boshut bijvoorbeeld) tot alle besluiten genomen worden. Zo zou het team kunnen laten nadenken over hoe je rond Fort Vechten het bos uit kunt breiden en de aanpalende agrariërs kunnen stimuleren nog meer te doen met hun kersentuinen. Ook moet gekeken worden naar vertaling naar de rest van Nederland. Er zijn vast meer plekken waar historie of agrarisch gebruik van het land gecombineerd kan worden met bosbouw of gevarieerde natuurtoevoegingen.

colofon

50 ideeën voor nieuwe bossen

is een uitgave van:

InnovatieNetwerk

Postbus 19197

3501 DD Utrecht

tel.: 070 378 56 53

www.innovatienetwerk.org

Het ministerie van LNV nam het initiatief tot en financiert InnovatieNetwerk.

ISBN: 978-90-5059-402-8

Rapportnr. 09.2.227, Utrecht, januari 2010



U kunt dit ideeënboek ook downloaden via www.innovatienetwerk.org.

Dit boekje wordt uitgegeven naar aanleiding van een Battle of Concepts (www.battleofconcepts.nl).

De ideeën in dit boekje weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs de visie van InnovatieNetwerk.

Productie: Communicatiebureau de Lynx (www.delynx.nl)

Teksten: Communicatiebureau de Lynx en Bureau Bint (www.bureaubint.nl),

op basis van de aangeleverde concepten

Vormgeving: Lori Lenssinck, Voorheen De Toekomst (www.vhdt.nl)

Foto's: van inzenders tenzij anders vermeld in bijschriften

Drukwerk: Waanders Drukkers (www.waandersdrukkers.nl)

Dit boekje is gedrukt op FSC-gecertificeerd papier.



